

వెల :

పికరూఫాయి వన్నెండు అణాలు.

బెజనాడ శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నాటకమండలి వారగు
శ్రీయత పి. సూరిశాలు — శ్రీమతి సీ హెచ్. రాజేశ్వరీ
తప్ప
ఇతరులు ఎవ్వరూ ఈ నాటకాన్ని ప్రదర్శింపరాదు.

తృతీయ ముద్రణము - ఆగష్టు 1951

సర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకులవి

స మీ క్ష .

చిరంజీవి పి. నూరిబాబు కొరగా ఈ నాటకం వ్రాశాడు. దీనితోని ప్రదర్శనం ఏలూరులో 1944 సం॥ అక్టోబరు 29 వ తేదీన జరిగింది. మొదటి అయిదు నెలల కాలపరిమితిలోనే ఈ నాటకం నలభైఅరసార్లు ప్రదర్శితమైంది. ఈ నాటకం ఇంత త్వరలో ఇంత బహుజనామోదాన్ని పొందగలుగుటకు ముఖ్యకారణం ఏమనగా—దీన్ని ప్రదర్శించుటలో సామాజికులు చూపిన కొత్తదనం - ఆనగా, శ్రద్ధ, కట్టుబాటు, సమిష్టిసహకారం (Team Work), ఉచిత రంగాలంకారాలు, అన్నిటికంటే ప్రశంసనీయమైనటువంటి క్రమశిక్షణ.

నేటి మన కిరాయి నటులు 'కాంబినేషన్' అనే పేరుతో, ఆరాజకంగా అడుతూవున్న ఆశోచకపు ప్రదర్శనాలను చూచిచూచి, విసుగెత్తివున్న ప్రేక్షక లోకాన్ని ఈ కొత్తదనం పూర్తిగా ఆకర్షించింది. ఇందుకు, చిరంజీవులు పి. నూరి బాబు, సి హెచ్. రాజేశ్వరీ. కళాప్రియుల మన్ననలకు అత్యంతమా పాత్రులు.

కళానైపుణ్యంలో మన ఆంధ్ర నటీనటులు ఏ ఇతరరాష్ట్రీయ నటీనటులకూ తీసిపోరు. కాని, మన నటులలో వ్యక్తిత్వం బలినీ, సహకారం సమనీపోయింది. ఉదారాధనావేశం వారి హృదయాలను ఆక్రమించింది — కళారాధనావేశం మటుకు పెదవులను దాటలేదు. ఇది నిజం—కాబట్టి నిష్కరం !!!

ఉదరం మొదట—కళ తర్వాత: ఒప్పుకుంటూ. ఆకలిమొంద—ఆభినయం తర్వాత, నిజమే. కాని, పొదుగు మొదట—పాలు తర్వాత ! మరి, పొదుగుకోని పాలు తాగుతున్నారే మన కిరాయనటులు ! చిల్లర నటుల పంగతి ఆలా వుంచండి—ఆంధ్రనాట్యకళ తమలో మూర్తిభవించునట్లు చెప్పకుంటూ, భీకర బిరుదాలను ధరించ ఒక్కొక్క అటకు రెండుపదాలు రూపాయలు కిరాయి తీసుకుంటూవున్న మన ఒకటో తరగతి నటులగూర్చి ఏమనాలి ?

నాటకప్రదర్శనం సర్వోగమందరాంగ ఉండాలంటే, దానిలో పాలుగొనే నటులలో సమిష్టిసహకారం ఉండాలి. సమిష్టిసహకారం ఉండాలంటే ఒక స్థిరమైన సమాజం ఉండాలి. ఇది అందరికీ తెలిసిన సత్యమే ! కాని ఆచరణలో పెట్టగలిగిన వారు ఆంధ్రదేశం మొత్తంమీద ఇప్పుడు ముగ్గురే కనబడుతున్నారు—వారిలో ప్రథమలు, బందరు వాస్తవ్యులైన శ్రీయ్యత డి.వి. నుబ్బారావుగారు; ఇప్పుడు శ్రీయ్యత పి. నూరిబాబు. శ్రీమతి రాజేశ్వరీ డి. వి. నుబ్బారావుగారు. చిత్రపథి గల కళారాధకుడు కాబట్టి, స్వయంగా ఒకసమాజాన్ని నిర్మించుకొని, దానిని పెక్కిందల నుంచి పట్టుదలతో నడుపుతూ, కిరాయనటులచేత అనుక్షణం ఖాని చేయబడుతున్న ఆంధ్ర నాట్యరంగానికి ప్రాణప్రదానం చేస్తున్నాడు. ఆయన చేస్తున్న ఈ సేవ ఆంధ్రనాట్య కళాప్రియులు ఎన్నటికీ మరువరాని సేవ. వారి తర్వాత ఇప్పుడు మా నూరిబాబు మా రాజేశ్వరీ తమ రాజేశ్వరీ నాటకమండలి ద్వారా చేస్తున్న కృషి మిక్కిలి శ్లాఘనీయం.

సమాజం లేకుండా, సమిష్టిసహకారం లేకుండా, క్రమశిక్షణలేకుండా, ఉచిత రంగాలంకార సామాగ్రి లేకుండా, 'కాంబినేషన్' నటులు అడుతూవున్న ఆ

ఆరాజకపు నాటకాలను ఇన్నాళ్ళూ ఎలా సహించి పూరుకున్నాం? జవాబు ములభం. ఇంట్లో దోమల్ని వీధిలో మురికినీ ఎలా సహించి పూరుకున్నామో, అలాగే వీటిని!

మన హిందూమన స్వత్వంలో ఆహింసాసహనమూ వేళ్ళు పోతుకుని ఉన్నాయి. ఈ రెండూ మన జాతికి అలంకార ప్రాయాలనీ, వికాల ప్రపంచములో ఈ రెంటికీ మనదే అగ్రస్థానమనీ, మనకు మనం సంతోషించటం కద్దు—ఖండాతరవానులు కూడామనల్ని పొగడటం కద్దు. కాని, మన ఆహింస దుర్బలత్వంలోకి, మన సహనం జడత్వంలోకి దిగజారునప్పుడు, జాగృతికి వేళ అయిందని తెలుసుకోవాలి.

శేషం వెంకటపతి రచించిన తారాశశాంకములోని పద్యాలలో కొన్నిటిని తూచాలు తిప్పకుండా, కొన్నిటిని అక్కడక్కడ సవరించి, ఈ నాటకరచనలో నేను ఉపయోగించుకున్నాను. ఆ పద్యాలకు “ ” ఈ విధమైనగుర్తులు ఉంచాను.

ఈ తారాశశాంక నాటక రచన నన్ను చాలాకష్టపెట్టింది. ఎందుకంటే శేషం వెంకటపతి రచించిన కథావిధానాన్నిబట్టి, ఈ కథయెడల ప్రజానీకంలో ఒక హేయభావం పాతుకుపోయింది. ఆ హేయభావాన్ని తొలగించి, కథయెడలా అందలి పాత్రలయెడలా ప్రేక్షకులకు సానుభూతి కలిగేటట్లు రచించడమంటే. ఏటికి ఎదురీడడమే అయింది. !! ఎంతవరకు నాకృషి ఫలించిందో ప్రేక్షకమహాజనులే నిర్ణయింతురుగాక!

బెజచాడ, }
ఆగస్టు 1951 }

— కొప్పవరపు నుబ్బారావు.

తారాశశాంకము పాత్రలు

పురుషులు

బృహస్పతి

అత్రి

శుక్రదు

నారదుడు

చిన్న చంద్రుడు

చంద్రుడు

లంబోదరుడు (లంబూ)

జంబు కేశ్వరుడు (జంబూ)

మాతలి

కొండరు శిష్యులు

వటుపులు వగైరా

స్త్రీలు

తార

శాంత

అనుమాయ

అంకం ఒకటి

దృశ్యం ఒకటి

అత్రి ఆశ్రమం.

అత్రి అనసూయ వటువులు ఇతరమహర్షులు పురోహితుడు ఉన్నారు. ఉపనయనం అయిపోయింది. ఋషులు ఆశీర్వాద మంత్రాలు చెడుతున్నారు చదివినతర్వాత చంద్రునిమీద ఆక్షతలు జలుతారు. అటు పిమ్మట, అత్రి అనసూయ చంద్రుడు పీటకమీదనుంచి లేస్తారు.

మందుకు వస్తారు.

అత్రి — నాయనా! చంద్రా! భగవత్స్వహా పు. గు ఈ మహర్షులకెల్ల నమస్కరించి వారి ఆమోఘాశీర్వాదవలననే బలీశ్రుడవుమ్మో!

అత్రి అవసూయలు చంద్రుడిచేత ఒక్కొక్క మహర్షికి నమస్కారం చేయిస్తారు. చంద్రుడు “వందేభగవత్!” అంటూ నమస్కారం చేయగా “విద్యాసంపన్నోభవ!” అని ఒకరూ, “వినయసంపన్నోభవ!” అని ఒకరూ, “కీర్తిసంపన్నోభవ!” అని ఒకరూ దీవిస్తారు. అనంతరం—

అత్రి — అనసూయా!

శా. ఎన్నో నాములునూచి యీచిటుత న య్యాశ్రమసాదంబుచేఁ గన్నా మేంతయుఁబెంచినాము నడుగున్ గావించినామీవయిన్ గొన్నాళ్లేగురునెద్దకోయనిపి యీ కుఱ్ఱన్ సువిజ్ఞానసం పన్నున్ జేయఁగ వేళవచ్చె, నిఁకఁబంపన్ మేలుగాదే సఖి?

అన — ఈతడు విద్యావంతుడౌటకు మనస్సు ఉత్సహించుచున్నను వియోగప్రాప్తికి ఆరాటపడుచున్నది. నాధా! ఇప్పట్లున వానిన్నపమొండు కలదు.

అత్రి—ఎట్టిదది?

అన — బ్రహ్మర్షి చంద్రులును వేదవేదాంగ విద్యాపారంగతులును అగు మీరే ఉపాధ్యాయులరై ఈ కుఱ్ఱను సమస్తవిద్యా ప్రతిభాద్ధునిగా జేయగలరు. అట్టి యెడ మరొక గురువునొద్ద కనుపనేల?

అత్రి — అనసూయా! తండ్రి యెంతటి విద్యావంతుడై నను తనయునకు గురువగుట శ్రేయస్కరముకాదని నాఅభిప్రాయము. ఏలయనగా—

గీ. తండ్రి మోహము కొడుకుశ్రద్ధను నడల్పు;
శ్రద్ధనడలిన శిష్యుడు జడతఱ గాంచు;
జడుని చదువెల్ల నీటిపైఁ జమురుచుక్క;
తండ్రి నుతును జయోటనర్థంబుగాదే!—

అన — అటులైన ఈ చిరుతకవ్వనిని గురువుగా నిశ్చయించినారు ?

అత్రి — సకలవిద్యావాచస్పతియగు బృహస్పతినే వీని గురువుగా నుద్దేశించితిని.
ఓహూరా ! చంద్రా !

చంద్ర — జనకా ! అనుజ్ఞయ్యేమి ?

అత్రి — విద్యాభ్యాసముకొరకై కొన్నాళ్లునీవు గురుకులావాసము చేయవలసి
యున్నది. నాయనా ! విద్యకంటె శ్రేష్ఠమైన పురుషార్థము లేదునుమా !

ఉ. “ఆరనిజ్యోతి, యక్షయమహానిధిః జూపు నవాంజనంబు, నూ
రూకివచ్చి తోడుపడనొపిన బంధువు, జ్ఞాతివర్గముల్
గోరని సొమ్ము, దేవ నరలోక వశీకరణౌషధం. బసా
ధారణమైనవిద్య, సుకృతమ్మునఁగాక లభించునే నుతా !”

చంద్ర — పితృదేవుల హితోపదేశములను శిరస్సున ధరించుచున్నాను.

అన — నాయనా ! దేవగురులైన బృహస్పతియే నీకు తగిన విద్యాగురువు. ఇక జాగు
వలదు. ఆ సద్గురుని యాశ్రమమ్మునకేగి ఆయనను సంపర్కించి వినయ వినమిత
శిరస్కుడవై విద్యాభిక్ష నర్థించెదవుగాక. చంద్రా !—

ఉ. నేవలకెల్ల నేవ గురునేవ; గురుండవ నొక్కడేనుమీ
దేవగురుండు గీష్పతి; తదీయముఖమ్మున విద్యనేర్పుటే
నీవుగడింపగాఁ దగిన నిక్కపు జీవధనమ్ము; పొమ్ము ! వి
ద్యావిభవుండవై యశమునంది రయమ్మున రమ్ము పుత్రాకా !

చంద్ర — (మోకరించి) జనకా ! ఆశీర్వదించుము.

అత్రి — గురుకుక్రూపాఫలసిద్ధిరస్తు.

చంద్ర — (మోకరించి) జననీ ! దీవించుము.

అన — సనుస్తవస్థమంగళానిభవంతు !

చంద్ర — (మోకరించి) మహర్షులారా ! అనుగ్రహింపుడు)

అందరు—యశస్వీభవ ! యశస్వీభవ !

అత్రి — నాయనా ! కొంతమూరమువరకు నేను తోడువచ్చెదనురమ్ము.

చంద్రుణ్ణి పంపిరూ

అందరూ శోరన్ పాట పాడుతారు. (1)

దృశ్యం - రెండు

బృహస్పత్యాశ్రమానికి పోయే ఒకతొవ

కాంతా లంబూ జంబూ ప్రవేశం.

జంబూ—నెత్తిమీద చితుకులమోపు వుంది.

లంబూ—నెత్తిమీద కూర గాయలమూట వుంది.

కాంతచంకలో నీళ్ళుబిందవుంది.

ఉలికి పిండిన తడిగుడ్డలుకొన్ని బుజంమీద ఉన్నయ్యే.

కాంత—ఇలా పెల్లినడకలునడిస్తే ఇవాళ అమృతగారిచేత చీవాట్లు మమ్మాటికీ నిశ్చయం.

జంబూ—ఈ పెథవమోపు చచ్చేటంత బరువుంది—తెలుసా?

లంబూ—ఈ కూరగాయల హిమాలయంక్రిందిఅప్పచ్చిలాగ అణగారిపోతున్నాను.

కాంత—నాకుమాత్రం తక్కువబరువుందా

లంబూ—అడవాళ్ళ జన్మపోడుగునా ఏదోవిధంగా బరువుమొయ్యక తప్పకులే.

కాంత—అంటే?

జంబూ—మొట్టమొదటనుంచీ ఒళ్ళుబరువూ—

లంబూ—తర్వాత భర్తబరువూ—

కాంత—నోరుముయ్యే!

జంబూ—అనంతరం పిల్లలబరువూ—

లంబూ—అబ్బబ్బబ్బబ్బ! జంబూ! మెడవిరుచుకుని పోతువుందిరా. కొంచెం

నేపైనా విక్రాంతి తినుకోకపోతే ఇహ అడుగుసాగడం కల్లు.

(కూరగాయలమూట దింపుకుంటాడు)

జంబూ—నా అవస్థా అలాగేవుందిలే (చితుకులమోపు దింపుకుంటాడు)

కాంత—(అగమండా పెళ్ళిపోతువుండగా)

లంబూ—కాంతా!

జంబూ—కాంతా!

లంబూ—ఒంటరిగా పెళ్ళవద్దు,

జంబూ—వానకురిసి దారిఅంతా జావజావైంది. జారిపోతేప్రమాదం.

లంబూ—అడిగాక, నిన్నటినుంచీ మన ఆశ్రమంచుట్టూ ఒకపెద్దపులి తారాడుతూ వుందని కోయవాళ్ళు చెబుతున్నార.

కాంత—అమృతయ్యా! నిజంగానా?

జంబూ—దాని గోండ్రింపు వినేదాకా అలాగే అనకమానవు.

కాంత—(నీళ్ళుబింద దింపుకుంటూ) లేవటినుంచీ నీళ్ళకోసం, నేను రానేరాను.

జంబూ—సమిథలకోసం నేనూ రాను.

లంబూ—కూరగాయలకోసం నేను అంతకంటే రాను.

కాంత—(కొంటెతనంగా) కాదు. నేను యధాప్రకారంగానే వస్తా.

లంబూ—అలాగైతే నేనూవస్తా.

జంబూ—నేనూవస్తా.

కాంత—(పక్కన నవ్వుతూ) గొర్రెలమంద.

లంబూ—ఒరేయ్ జంబూ !

జంబూ—ఏమిటా లంబూ !

లంబూ—మిమ్మిని గొర్రెలమంద అని దాడులుగా అవమానించింది. దిగమింగికుట్టి
దం పురుషుడు క్షణమంటావా ?

జంబూ—ఒసీరాండా ! నువ్వు తారాశతాంక శిష్యురాలవైతే మేము బృహస్పతుల
నాటికి శిష్యులం కాగ్రత.

లంబూ—అప్పుడాంటే అయ్యగృహస్థులకి అనేకరట్లు అధికం. తెలుసా ?

కాంత—ఎందుచేత ?

జంబూ—మన వాడు కాదండచేత ?

కాంత—నా బృహస్పతులవారిని నేను మగవాళ్ళబాలితాలో చేర్చలేదు. తెలిసిందా?

జంబూ—నెవ్వరూ ? ! — అయితే, అప్పుడే ఒకజాబితా. తెక్కా. దొక్కా—
కేవలకేవల ! ఇంతవరకూ వికసించిందా నీ బుద్ధి !

లంబూ—ఒరేయ్ ! కృత్యవృత్తివర్గాల వికసించడండా వుంటుండటా? అయితే
ఒక్కటే కేదం. అసలు పువ్వులు భ్రమరయంబనం అనిన తర్వాతగాని నిక
నించవు ఈ అడవుపువ్వులు వికసించిన తర్వాతగాని అనవు.

కాంత—(బుజులూల తడిదోవతిని లంబూనెత్తిమీద సిండుతూ) నీ విద్యావైరుష్య
నికి దేవతల అమృత వర్షం !

లంబూ—(తుడుచుకుంటూ) నన్ను ఎంత అవమానించినా సహస్రాగాని నా విద్యను
అవమానిస్తే సహించననుమా. అనేకసార్లు ఇలాగే హేళన చేశావు.
ఇంకోసారి ఊరుకోను. హెచ్చరిక !

జంబూ—ఒరేయ్ ! ఒక్కసారి మన విద్యాపరాక్రమాన్ని ప్రదర్శిస్తేనేగాని దీనికి
ఈ అహంకారం అణగదేమా ?

లంబూ—ప్రదర్శింతమా జంబూ !

జంబూ—అవశ్యము లంబూ !

లంబూ—(అమాంతంగా రాద్రం తెచ్చుకుని) ఒసీ కాంతా ! ఇదే అన్మదీయ ప్రచండ
విద్యాసాంధిక్యమును చవిచూచెదవుగాక ! నిలు ! నిలు !

“నీ. పాలితిరో ! నీతోడ వలపు రహస్యముల్

తర్కించుటే నుమీ తర్కవిద్య

జంబూ—అంగనా ! నీ వద్ద శృంగార శబ్ద ల

క్షణము నేర్చుటయె వ్యాకరణవిద్య

లంబూ—మగువ ! నా మనసు నీ మనసులో నైక్యంబు

సొందించుటే నుమీ యోగవిద్య

జంబూ—తరుణి ! నీ యందచందములు కుల్కులు వగల్

సంఖ్య యొనర్చుటే సాంఖ్యవిద్య”

లంబూ—

మోహినీ ! కోపభరమున మూసికొన్న
ముద్దు పెదవులు తెరుచుటే మోక్షవిద్య

జంబూ లంబూ(కలిసి) వనితి ! మనమొక్కటాటే యద్వైతవిద్య

జంబూ లంబూ(కలిసి) తన్ని ! కాకున్న పాపిష్టి ద్వైతవిద్య.

పద్యం ముగిసేటప్పటికి కాంత నీళ్ళబింబము
చంకలో పెట్టుకుంటుంది.

కాంత—అమ్మగారిలో చెప్పి మీ యద్వైత పాఠశాల తీయించకపోలే నాపేరు
కాంతకాదు. (అంటూ తుద్రున బయలుదేరుతుంది.)

జంబూ చితుకల మోపునూ, లంబూ కూరగాయల మాటనూ సెత్తివీడ
పెట్టుదని కాంతవెంటికి ఈ దిగువ తత్వం పాడతూ నిష్క్రమణం.

జంబూ—విద్యలన్నిటి తత్వమేమో విప్పిచెప్పర సద్గురూ !

లంబూ—విద్యలన్నిటి తత్వంమొకటే ప్రేమతత్వము శిష్యుడా !

జంబూ—ప్రేమతత్వములాని బ్రహ్మము తావు చెప్పర సద్గురూ !

లంబూ—ప్రేమతత్వబ్రహ్మ తావు భామ పుధరము శిష్యుడా !

హస్తమా నిష్క్రమణం.

దృశ్యం - మూడు

బృహస్పతి ఆశ్రమం వెలుపల వటచ్చాయలో-బృహస్పతి శిష్యవర్గంచేత
అధ్యయనం చేయిస్తున్నాడు—

శంసో మిత్రః శంసరుణః - శంసో భవత్యర్యమా -
శంస ఇంద్రో బృహస్పతిః - శంసో విష్ణు రురుక్రిమః -
సమో బ్రాహ్మణే - సమస్తేనాయో - త్వమేవ పితృత్యక్షం
బ్రహ్మసి - త్వమేవ వ్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి -
ఋతం వదిష్యామి - సత్యం వదిష్యామి - తస్మాదువతతు -
తద్వక్తారమవతతు - అవతుమామ్ - అవతు వక్తారమ్.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

(అప్పుడు చంద్రుడు ప్రవేశం)

చంద్ర—(ప్రవేశిస్తూ) విద్యాభిక్షామ్ దేహిమే! విద్యాభిక్షామ్ దేహిమే! అని బృహ
స్పతి ముందు సాష్టాంగపడును)

బృహ—చిరంజీవ! చిరంజీవ! లెమ్ము? బాలకా! ఎవరునీవు ?

చంద్ర—(లేచి) భగవన్! అఖండ తేజోరాశియగు నత్రిమహర్షికిని జగదేకారాధ్యుని
రాసు ననసూయాదేవికిని పుత్రుడను. నాపేరు చంద్రుడు.

బృహ—సంతోషము. సంతోషము. చంద్రా! నీపితృదేవుల యాశ్రమములో స్థల
రకు నుశలమా ?

చంద్ర—భగవన్ ! మీదయవలన స్థలరకును తేమమే.

ఉ. “మాతలిదంబు లన్నలును మాహితలాపులుబంధుకోటిసం
ప్రీతిగన్నచారచట, మీచరణాంబుజ సేవజేయ న
న్నితరిబంసగా నెలమి నేనిటచచ్చితి? నన్ను శిష్యునికా
నీ తనుజాతురీతిని వినీతునిగా నెనరించి బోవవే!”

బృహ—కుమారా! నాశిష్యుడగుటకు నింతగా నుత్సహించుచుంటివా?

చంద్ర—భగవన్ ! మానవులకు దేవతలు గురువులు. దేవతలకు మీరు గురువులరు.
అట్టిమీగురుత్వముకన్న విద్యార్థికి వాంఛనీయ మొందుకలదా ?

బృహ—కుమారా! నీ వినయము మాకంతయు సంతోషము కలిగించుచున్నది.

చంద్ర—భగవన్! నేటికి నేను కృతసంకల్పుడనైతిని.

ఉ. పావనమూర్తులాపులు కృపాపరతంతులు వేదవాదవుం
భావఫరస్వతుల్ దివిజపర్వ నమస్సులు స్వీకరించు నా
దేవగురుల్ మహాత్ములు త్వదీయపవిత్ర పదాంబుజాత సం
సేవ బునీతుడై వరలు శిష్యునకున్ మరుజన్మముండునే.

బృహ—బాలకా! నీ వినయవేదములు మాకంతయు తృప్తి ఘటించినవి.

మ. “అనసూయానతి నీదుతల్లి, మునిరాజు అత్తి నీతండ్రి, త
జ్జననంబందిన నీకు నీవినయముకా సౌజన్యమర్యాద వ
ర్తన మంచస్మధురోక్తులున్ దలపవంతల్ గావు, రాజత్నభా
ఖనివై యొప్పెడినీవు శిష్యుడగుభాగ్యంబెన్న సామాన్యమే.”

చంద్రా!

క. “పదునెనిమిది విద్యలు నినుఁ
జదివించెద, వేయునేల? జగముల నెందున్
బదులితనికి లేదనిపిం
చెద, నిను నాయంతవానిఁజేసెద చంద్రా!”

చంద్ర—ధన్యోస్మి ! ధన్యోస్మి ! (సాష్టాంగపడును)

బృహ—అయోష్మాన్ భవ! (చంద్రుణ్ణి లేపదీసి తెరవైపు చూచి) ఎవరక్కడ ?

జంబూ } (ప్రవేశిస్తూ) చిత్తం గురుజేవా!
లంబూ }

బృహ — తార యేమిచేయుచున్నది?

లంబూ — ఇవ్వాలి మాంచివాడుపైన చూవ్వంకాయలు తెచ్చాను గురుజేవా!

జంబూ — ఇవ్వాలి దొరికిన కట్టెలు కూడా బహుదగ్ధయోగ్యంగా వున్నయ్. గురుజేవా!

బృహ — మాధులారా! తార యెక్కడ?

లంబూ — పూజామందిరంలో వున్నారు గురుజేవా;

బృహ — మంచిది. చంద్రా! పూజామందిరమునకేగి నీ మాతృశ్రీని సందర్శించె
దవు గాక-రమ్మ!

(అందరూ నిష్క్రమణం)

దృశ్యం - నాట్యం

బృహస్పతి అశ్రమాంతరంలో పూజామందిరం తార ఈశ్వరీపూజ
చేస్తున్నది.

తారపాట (2)

(పాటించిన బృహస్పతి చంద్రునితో ప్రకళం)

బృహ — తారా! ఈశ్వరీపదచింతనాన క్త మానసమైన నీ యేకాగ్రతకు భంగమొన
రించినందుకు నైరింతువుగాక. ఇదే-ఈ బాటనిచూడుము!

తార — (చంద్రుని అలోకసామాన్య సాందర్యాన్ని రెప్పవెయ్యకుండా చూస్తూ)
ఎవరికడు?

బృహ — మన అత్రి అనూయల పుత్రకుడు విద్యాభిక్ష నర్ధించి మనవద్దకు వచ్చి
నాడు. చంద్రా! ఇకనుండి నీవు ఈమెయధీనము. (తారను సంతోధించి)

జి. “నీరజగంధి! వీడు జననీ జనకుల్ కడుగారవమ్మునన్
వారకబెంపగా బెరిగినాడతిక్రొమలదేవులు; డీతనిన్
మేరయెరింగి యాదరము మీరగ వేళకు వేళకున్ మనం
బారసి యన్నపానముల కాకొననీయకుమా తలోదరీ!”

తాకు దేవతార్చనకు వేళ అయినది. చంద్రా! మహాహూర్త మాలోచించి
విద్యాభ్యాస మారంభించెదను. అంతవరకు ప్రయాణక్రమము నపనయించు
కొనుచుందువుగాక. తారా! అనూయసాధ్య నీ భుజస్కంధమున

మహద్భారము నిత్యేపించినది సుమా ! క్షుణ్ణవానిని కడుంగడు శ్రద్ధాదరము
లతోఁబెంచి ఆమెవిశ్వాసమును నిల్పకొందువుగాక. (నిష్క్రమణం)

చంద్ర — జననీ ! గురుజేవులు నాచేత మీకు నమస్కారము చేయించుట విస్మరించి
వారు. ఇదే నా నమస్కారము.

తార — (రెండుచేతులూ పట్టుకొని) అగు ! గురువుగారికి చేసినప్పుడే గురుపత్నికిని
జేయినది. (కొంచెం అగి) — నీచేతు చంద్రుడా !

చంద్ర — చిత్తము.

తార — చంద్రుడు..... చంద్రుడు..... శాంతా ! శాంతా !

శాంత — (ప్రవేశిస్తూ) పిల్లారా నన్ను ?

తార — ఈక్షుణ్ణవానిని చూచావా !

శాంత — ఎందుకే ?

తార — మన ఆనందాయ లేదాచే—

శాంత — బ్రౌను. విన్నా—ఆత్రిమహర్షి భార్య—

తార — వారిపుత్రుడు

శాంత — ఇక్కడి కెందుకువచ్చాడు ?

తార — విద్యాభ్యాసనిమిత్తమట—

శాంత — మీ ఇగ్గర నా ?

తార — మనదగ్గరే.

శాంత — ఎంత అందంగా వున్నాడమ్మా !

తార — చిప్టి పెట్టకే!—పేరువిన్నావా ?

శాంత — అదికూడా అంత అందంగావుందా !

తార — చంద్రుడు ! — చంద్రుడు !

శాంత — ఎంత బాగుంది !

తార — చంద్రుడా ! ... ఇకరా ! మార్గాయాసంతో కొంతా, మా సంభాషణతో
కొంతా నీకు విసుగు కలిగివుంటుంది.

చంద్ర — లేదు. జననీ ! లేదు, మీ యాదరణ నా శ్రమనంతయు మరిపించినది.

శాంత — అబ్బో ! చాలావ్యాకరణయుక్తంగా మాట్లాడుతున్నాడే !

తార — నీ తుపానుధాటికి ఈ లేతపూరెమ్మ నిలవనేరదునుమా. జాగ్రత.

చంద్రా ! చాలా జాగ్రంది. నీకు అకలై ఉండవచ్చు. రాపోదాం.

శాంత — అమ్మా ! ఈక్షుణ్ణవాణ్ణి నేను స్నానంచేయించి తీసుకువస్తాగాని మీరు
వెళ్ళండి.

(లంబూ ప్రవేశం)

లంబూ — అమ్మా ! ఈవ్యంకాయ ఘుఘుఘుమ మూడుకొనుటదాకా కొడుకూవుంది.
పడును చెడకముందే భాండీని దింపాలి. రండి !

శాంత — అమ్మా ! చంద్రుడి వ్యవహారం నేనుచూస్తా. మీరు వెళ్ళరాదా ?

తార — కాదు. నీవే వెళ్ళు.

లంబూ—ఇదెక్కడికర్దు! మావ్యంకాయకూరమాడిపోతున్నదని మొత్తుకుంటూవుంటే ఇద్దరూడవాళ్ళుండికూడా ఒక్కరూ దలరేం? (చంద్రుడికేసి కొరచాపులు చూస్తూ) ఈ బుడక ఎవడో చూచి రసకందాయంలో వచ్చిపడ్డాడే!

తార—అసభ్యంగా మాట్లాడకు. కాంతా! నీవుపోయి వంటపనిచూడు. లంబో దరా! నీవుపోయి నీర్చ్యకాగబెట్టు! ఎదురుచెప్పకర్దు. ఇది నాయాజ్ఞ! (మొహాలు చిల్లించుకుని ఇద్దరూ నిష్క్రమణం)

తార—చంద్రా! ఇకపోదాంరా!.....కానిఒకబాధ నన్ను వేధిస్తూవుంది నీవు నిజంగాచంద్రుడివి. మరి—చంద్రునికి ఆహారం అమృతం అది నేనెక్కడ లేగలను!

చంద్ర—అమ్మా! ప్రేమతో మీరొసంగు మంచినీరమైనను నాకు అమృతప్రాయమే.

తార—చంద్రా! శక్తివంచనలేకుండా నావిధి నిర్వహించుకొంటా. కాని, నా జీవితాకాళంలో నీలాటి బాలచంద్రుడొకడు ఉదయించగలడని కాని, ఈ విధంగా లేతవెన్నెల వెలుగు విరజిమ్ముననికాని కలలోనైనా అనుకో లేదు. రా!

తారపాట (3)

దృశ్యం - అయిదు

(పకపక స్వప్నాత్మ నారదుడు ప్రవేశము)

నార—తారా! ...ఏమంటివి?..."నాజీవితాకాళములో నీవంటి బాలచంద్రుడొకడుదయింపగలడనికాని, ఈవిధముగా లేతవెన్నెల వెలుగులువిరజిమ్మునని కాని, కలలోనైన అనుకొనలేదు" అనియా!...బౌనాను! తారా!

చ. అనుకొనలేదు నీవు హరిణాంకుడొకండు గలండటంచు, వాడనుకొనలేదు తారయనునామె యొకర్తుక యున్నదంచు మీ' రనుకొనకుండ సంఘటితమయ్యెను చక్కనిఘట్ట, మింక నే మనుకొననేమి? కాంగలది యాటకే యీకథ వచ్చెదారో! నందనందనా! అర్జునశరణ్యా! నీ సంకల్పములు దుహవ్యములు! దురవగాహములు!

ఉ. ఆరువదుల్ వయస్సున బృహస్పతి కక్కట? పాలుకాగి చల్లారెను; తార కీర్వది వయస్సయినన్; నిజనాథ పాదనే వారతి బ్రొద్దువుచ్చుచుఁ బ్రపంచసుఖంబుల నెంచ; దట్టియా తారకు నేడు చంద్రుడు దాపరమాటకు హేతువేముకో? బౌను! చూడజూడ ఈఘట్టముకడుంగడు విషయగర్భితమైకన్నట్లుచున్నది దీనినిజాగరూకతతో కనిపట్టి కలహభోజవప్రప్తికివలయు నుపాయములు వెతకుటయే ఇక నాకు కర్తవ్యము. హేకృష్ణ! ద్వారకానిలయా!

నారదుని పాట

అంకం రెండు

దృశ్యం ఒకటి

బృహస్పతి ఆశ్రమం వెలుపల ఒక మార్గం.

లంబూ జంబూలు ప్రవేశం

లంబూ—ఒరేయ్! నువ్వు నేనూ ఈ ఆశ్రమంలోనికివచ్చి ఎన్నేళ్లుగడచిపోయామో
జ్ఞాపకంవుందా?

జంబూ—చంద్రుడికంటే రెండుసంవత్సరాల్లాగా మనం ముందు వచ్చింది?

లంబూ—చంద్రుడు ఈ ఆశ్రమంలో ఆడుగుపెట్టి ఎన్నేళ్ళయింది?

జంబూ—పద్మానుగేశ్వర.

లంబూ—కాబట్టి మనంవచ్చి పదహారేళ్ళయిందన్నమాట. మరి పద్మానుగేశ్వరుని
అతడుచదివించువుకీ, పదహారేళ్ళనుంచీ మనందచవిన చదువుకీ, ఎంతోకాదా
వుందో గమనించావా?

జంబూ—గమనించకేం?

నీ, తర్కభాష్యముల విద్వాన్ బిరుం దతనికి,
వంటలో మనకు విద్వాన్ బిరుందు

లంబూ— లక్ష్మ్యలక్ష్మణధనుర్లాఘవంబతనికి,
భక్త్యభక్ష్మణ కళాప్రాధిమనకు

జంబూ— గంధర్వ గానసంగతి వాసియతనికి,
వడ్లదంపుడుపాట వాసిమనకు

లంబూ— సకలపురాణార్థచర్చలు వానికి,
'శాంతా' పురాణమే చర్చమనకు

జంబూ— చనపు గారాము ముద్దుముచ్చట లతనికి,

లంబూ— శిల్లు మెడనెట్లు మొట్లు చీవాట్లు మనకు,

జంబూ— మురిచెముగ బెంపబడ్డ పూమొక్క యతడు,

లంబూ— సంతవిడిచిన యాబోతు జంట మనము,

జంబూ—ఒరేయ్! మరోసంగతి గమనించావా?

లంబూ—ఏమిటది?

జంబూ—చంద్రుడు విద్యలోనేగాక విలాసాలలోకూడా పాండిత్యం సాధించడం
సాగించాడు.

లంబూ—ఔనాను గమనించా.

జంబూ—పద్మానుగేశ్వరకం అశ్రమంలో ఆడుగుపెట్టిన ఆ పిరికిచూపుల పాలబుగ్గల చంద్రుడికి, నవయావన సౌందర్యాతిరేకంతో విర్రవీగుచున్న ఈ చంద్రుడికి, ఎక్కడా పోలిక లేదునుమా.

లంబూ—(రహస్యంగా) ఎలావుంటుందిరా!—పూర్తిగా రెండావుల దూడయ్యాడు.

జంబూ—(రహస్యంగా) తారవిడిస్తే కాంత - కాంతవిడిస్తే తార.

లంబూ—అందుచేతనే దూడ బాగా కండపట్టి తోకయై త్రిస్పృశ్యం చేస్తున్నది. అదిగాక ఒకేయ్! అందచందాలో చంద్రుడివంటి నుండుడు లేక పోవచ్చుగాని, అశ్రమములోవున్న అడవాళ్లందరికీ ఇదేమి కలంకెల్లో బోధపడకుండావుంది.

నీ. “కనురెప్పవెట్ట కాత జూచు నెక్కతే

చూచి యల్లన దలచూచిమెచ్చు—

లంబూ— మెచ్చులాడ వటంచు మెచ్చినవ్వు నెక్కరై
నవ్వుతో నగిరుకునను దొలంగు—

లంబూ— వయటచాటుగ నొరబరకించు నెక్కతే
బడికించి వానిదగ్గరకు బిలుచు—

జంబూ— బిలిచి యూరక ముచ్చటలవాడు నెక్కతే
ఆడి ఏకాంతమటంచు జేరు—

లంబూ— చేరి చెరిలోన గుసగుసల్ చెప్పినట్లు
మోము మోమున గదియించి మురియునెక్కతే”

జంబూ— ఇట్లు ఖండంబుపై మూగు నీగలవల్
మురుసుకొని మోతవెట్టి రీ ముగుదలార !

లంబూ—ఒకేయ్! కండమాల పలహారమని కాషాయవసన ధారణమనీ సాత్త్విక జీవనమని ఋష్యశ్రమ వాసమనీ యంతో గొప్పగా మనం చెప్పకొవడమే గాని అదామగా అనేవిషయం వచ్చేసరికి అది కిరాతులకూ మనకూ అంతగా భేదంకనపడుదు నుమా.

జంబూ—సందేహమెందుకు? అందుకు సజీవ దృష్టాంతముగా నీపూనేనూ ఉన్నాం గదా! —..... ఒకేయ్ చూడు చూడు ఆ దృశ్యం! (తెరవైపు చూపిస్తాడు)

లంబూ—(చూస్తూ) బలే రమ్యంగాఉంది. చంద్రుడు ఒకలేడివంట పడ్డాడు కాంత ఆలేడిని పట్టుకొని ఒక పొదలో దాచేసి పారిపోతున్నది.

జంబూ—ఈ కాంతసంగతి మరిగల్గంతుగా వుందినుమా.

లంబూ—చంద్రుడు వచ్చివది మొదలు ఇది మనల్ని పూర్తిగా విడిచిపెట్టేసింది.

జంబూ—ఔను. దీనికళ్ళకు ఇప్పుడు మనవిద్వరము రాహుకేతువుల్లాగ కనపడు తున్నాం.

లంబూ—చంద్రుడివెంట తిరగవద్దని అమ్మగారు ఎన్నిసార్లు దీన్ని మందలించినా ఎలాగో అవకాశించిక్కించుకుని కుమ్మరిసారెలాగా అస్తమానం ఇతడి చుట్టే తిరుగుతూవుంటుంది.

జంబూ—చంద్రుడికి కూడా దీనివెంట తిరగడం చాలా సరదా అనుకుంటూ.

లంబూ—ఒరేయ్ ! పరుగెత్తుకుంటూ ఇద్దరూ యిటేవస్తున్నారు. ఏంచేద్దాం ?

జంబూ—(అలోచనతో రహస్యంగా) అమ్మగారితో చెప్పి అమెను ఇక్కడికితీసుకు వచ్చి వీళ్ళయిద్దరికంతూ ఒక్కసారి చూపించి, ఘాటుగా శృంగభంగ చేయిద్దాం. రా!—

లంబూ—బాగుంది ఈ ఆలోచన. నడు !

(లంబూ జంబూలు నిష్క్రమణం)

దృశ్యం - రెండు

బృహస్పతి ఆశ్రమంలో వసం

కాంతను తరుముతూ చంద్రుడు ప్రవేశం

శాంతా చంద్రునిలకు డైలాగ్ పాట (4)

కాంత — ఎందుకు ఇలా నా వెంటపడ్డావు ?

చంద్ర — నాలేదీని నాకిమ్మా

కాంత — నీలేదా? నాకేం తెలుసు ?

చంద్ర — నీవే దానిని దాచితివి.

కాంత — నేనా? యేదీ ? (ఒళ్ళుదులుపుకుంటూ) ఎక్కడ ?

చంద్ర — సరే: పోనీ (వెళ్ళిపోతాడు)

కాంత — చంద్రా ! (అడ్డంగా నిలబడి) వెళ్ళనియ్యను.

చంద్ర — ఏల ?

కాంత — నాయిష్టం.

చంద్ర — శాంతా !—

కాంత — బ్రే...చంద్రా ! చాలరోజులనుంచి నిన్ను కొన్నిప్రశ్నలడగాలని అనుకుంటున్నా. ఇన్నాళ్ళ అడిగేస్తా—సరియైన సమాధానం చెప్పికవలు.

చంద్ర — కానిమ్మా. ఎట్టివాప్రశ్నలు ?

కాంత — తారాదేవి నీ కేమవుతుంది ?

చంద్ర — తల్లి.

కాంత — తల్లియ ? !...ఎన్నాళ్ళయింది అమె నిన్నుకని ?

చంద్ర — (కోపముతో) హాస్యమా !

కాంత — నీకల్లి అననూయసాధ్య కాదూ ?

చంద్ర — అమెకన్నకల్లి — ఈమెపెంపుడుకల్లి.

కాంత — ఓహోహో!

చంద్ర — ఔను కాంతా !

కాంత — బాగా యోచించే చెబుతున్నావా ?

చంద్ర — అవిధముగా ప్రశ్నించుటకు హేతువేమి ?

కాంత — ఉందికాబట్టి అడుగుతున్నా.

చంద్ర — కాంతా! నీ మెదడు సంబెట్టి యసహ్యపు టాలోచనలు కలలోనే నెరుంగను.
కాని నా మనోగతము నాలించెదవు గాక.

జనుడు మరల మరల జన్మమూలైత్తుట

తప్ప దన్నమాట తధ్యమేని—

నూరుజన్మలై త్తి తారాసుతుండ నై

పుట్టునుగతి నాకు పట్టుగాత!—

కాంత — చంద్రా! ఆ తారాదేవి చేష్టలనూ హావభావాలను గమనిస్తున్నావా ?

చంద్ర — అంతగా గమనింపదగిన వేమియుండును !

కాంత — చంద్రా! నీవు వట్టి పెరివాడవైనా కావాలి లేకపోతే మాంచి గడుసరి
వైనా కావాలి.

చంద్ర — ఎందుచేత ?

కాంత — నీకుకప్ప ఆశ్రమంలో అందరికీ అమెచేష్టలు చాలావిపరీతంగా కనిపిస్తున్నవి.

చంద్ర — నిజమా ? ఎట్టివవి ?

కాంత — ఎట్టిపితంబే నేనేం చెప్పను ?... నేనూ అడదాన్నే !... అయినాచెప్తా.

చ. గడలేడ వీవు కన్నులకు గన్పడ కుంటివయేని తార తా.

దడఁబడనేల! యుస్సురని తారట లాడుచు నిన్నుఁబిల్వఁగా

బుచుతులఁబంపనేల! నినుబోలిన శిష్యులుగారె యెల్లరున్ ?

చెడిన మనస్సువృత్తులివి చెప్పగనేలను విప్పి చంద్రుడా!—

చంద్ర — (కోపంతో) కాంతా! ఇదియెల్ల నీకపోలకల్పిత కథానకము.

కాంత — గడుసుదనపు బిభీకలు చాలించి, ఇంకావిను. అమె, ఒకనాడు—

నీ. “జలుగుచీర వదల్చి నెంగావి ధరియించి

యేదిబాగనుచు నిన్నెల యడిగె ?

చంద్ర — నన్నా ?! అమెయా ?! ఎన్నడు ?!

కాంత — నేను చెప్పబోయేదన్నవిని తర్వాత బూకరించు.

రైక నడల్పి యారజపు బైట ధరించి
యేది మేలనుచు నిన్నేలయడిగె ?

జడవిచ్చి వింతగా జూగుకొప్పమరించి
యేది నీటనుచు నిన్నేలయడిగె?

పైడిముక్కరదీసి పచ్చతిళ్ళుధరించి
యేది లెస్సయనుచు నిన్నేలయడిగె?"

ఇట్టి ప్రశ్నలకు స్తరం బి కులేశ
అర్థమెరుంగని బండవిద్యార్థిరీతి
గుడ్డు నీవప్పగించిన గూఢస్మృత్య
ముఠాటి, నాకంట బడెను లేవోయి, చంద్ర!

చంద్ర — శాంతా! శాంతా! నిన్ను బ్రతిమాలుకొనెద ! నన్ను రచ్చబెట్టుకును ! నేనే
పాపము పెరుంగను. శాంతా ! నీవు నాకుమిక్కిలి శేస్తు లవు నాహృద
యనును నీకడ దాపకాలము త్రికరణశుద్ధిగా నాదుస్థితి వికల్పించెన
నాలింపును.

చ. అనుభవమశ్రాన్యతనో దొలుత నర్థమెరుంగగనేరనైతినే,
దినములు మీదవడ్డ కొలదిన్ విశేదంబగుచుండె తార భా
వన నెలకొన్న ఘోరపరివర్తన, మయ్యయ్యో! శాంత! రేబవల్
కనులకు గూర్తురాదు, భయకంపితమయ్యెడు దేహమక్కటా!

శాంత — చంద్రా! బింకాలు విడిచిపెట్టివిజ్ఞ చెప్పడానికి ప్రారంభించావు... నీహృద
యానికి చాలా సంతోషపడుతున్నా.

చంద్ర — శాంతా ! నా హృదయావేదన ఎంతవీచెప్పదును ?

సీ. ఆమెచర్యల యంతరార్థంబు తెలియని
యట్లు నటించునా ! అదొకభయము !
తెలిసివరీతివర్తించునా ? యేమి సా
హసమొనరించునో ! అదొకభయము !
తేటతెల్లంబుగా దెల్పి నీకిది తగ
దంచు వారించునా ! అదొకభయము!
వారిచవకుందునా యేరీతి నెపుడేమి
యెపుట్టిమునునో ! అదొకభయము ?

తల్లిదండ్రుల విడిచి విద్యార్థునిటకు
వచ్చితిని, చిన్నవాడ, నేనాపమెరుగ—
పిట్టపిడుగువిధాన నీఘట్ట మొకటి
వచ్చిపడెనొర! నాతలవ్రాతయేమొ ? !

కాంత — చంద్రా! నీరల్ల తప్పులేదనవిషయంబిప్పుడు విస్పష్టమయింది.

చంద్ర — కాంతా! నేస్తురాలా! సహృదయా! కర్తవ్యము ననుగ్రహింపుము.

కాంత — సరే. చెప్పనా ? వింటావా ?

చంద్ర — అవశ్యము.

కాంత — చంద్రా! తారవల్ల నీకు బాధతప్పిపోవలంటే ఒక్కటే మార్గం.

చంద్ర — ఎట్టిది?

కాంత — అమెకు నీమీద రోతఘట్టేట్లు చేసుకోవాలి.

చంద్ర — రోతయూ నామీదనా? ... సరే కాని, ఉపాయము?

కాంత — అడుదానికి మగవాడమీద రోతకలగటానికి ఒక్కటే ఉపాయముంది.

చంద్ర — ఎట్టిద?

కాంత — తనప్రేమకు నిరాకరించి అన్యస్త్రీని ప్రేమిస్తే చాలు, అదేదానికి అమెకు
నానిమీద తప్పకుండా రోతపుడుతుంది?

చంద్ర — కాట్టి నీ హితబోధ యేమని?

కాంత — ఒకవంక తారను నిరాకర్తూ మరోవంక అన్యస్త్రీని ప్రేమించు. అదెబ్బతొ
తారకు నీమీద రోతఘట్టుక తప్పదు అ రోతలోనే నీకు విముక్తికలుగక
తప్పదు.

చంద్ర — మరిచి నీ హితబోధ యేమని?

కాంత — (చెలిగా నవ్వుతూ) ఇంతవరకూ ఇన్నేళ్ళనుంచీ ఈ ఆశ్రమంలో
నీ హృదయాన్ని ఆకర్షించగలిగిన స్త్రీ ఒక్కతెయ్యూ లేదా?

చంద్ర — అట్టిహృదయమొకటి నాకుండినగదా అవిషయ మెరుంగుటకు ?

కాంత — కఠినమే! జీవితేని పాపానిప్రతిహత్యిల్పమా నీ విగ్రహం ?

చంద్ర — కోపపడకుము కాంతా ! —

గీ. ప్రేమయనఎట్టిదో నాకిదేమి తెలియు ?

నాప్రపంచము గురువు, గ్రంథములు, విద్య,

తార, నీ, వింతియేగాక తదితరము

నాకుఁ గనుపింపలే దిన్ని నాళ్ళు కాంత ?

కాంత — “ఇన్ని నాళ్ళు” అంటున్నావు—చంద్రా! ఇప్పుడిప్పుడు కనిపిస్తున్నవా నీ
ప్రపంచం?

చంద్ర — కనుపించుచున్నది.

కాంత — ఏవిధముగా?

చంద్ర — బహుభయంకరముగా! —

శాంత — ఏమిటి! భయంకరంగానా! ప్రపంచమా! (పక్కన నవ్వుతుంది.)

చంద్ర — శాంతా! నీవుకూడా నన్ను నిరాదరించటకు పూనుకొంటివా (కన్నీళ్లతో) కానిమ్ము. ఈక్షణములో నాకును ఈయాశ్రమమునకును, ఋణానుబంధము తెగింది శాంతా! నాతల్లిదండ్రులయొద్ద, కిప్పునే పలాయన మొనరించెదను. దానితో నాబాధలెల్ల తప్పక వివారణకాగలవు శాంతా! నెలవు.

గీ. అమ్మ తారయటన్న నా కమిత భయము.

శాంత! నీకడ నా కెచ్చు చనవు, ప్రీతి—

మరతు నామెను; నిన్ను నేనుమగువబల

లతిలవలె నల్లుకొన్న యుల్లములనకట.

త్రొంచుకొని పోవుచుంటి, తుమించుశాంత!

(చంద్రుడు పోతూవుండగా శాంత ఆకణ్ణి గట్టిగాపట్టుకొని వణికిపోతూ)

శాంత — చంద్రా! చంద్రా! నీకు ఒకవృద్ధయము ఉన్నదా? ! దాల్లా ఒకమూల ఆమాత్రం తావుకూడా నాకు వున్నదా? ! చంద్రా! రాయలు! ముఖం ఎత్తు! చూడు! చంద్రా! నన్నునీవు నిజంగా నమ్మావా? నమ్మాతావా? నమ్మగలవా!

చంద్ర—నీన్ను నమ్మకుండునా శాంతా!

శాంత—కాని, అమాయకుడా! నేను నమ్మదగిన స్త్రీని కాదు నుమా!

చంద్ర—ఎందుచేత?

శాంత—తారలో మొలకెత్తిన దోషమే నాలోకూడా తలయెత్తునేమో? ఎవరు చెప్పగలరు?

చంద్ర—శాంతా! నీ కట్టి తలంపు కలుగుటయే కల్ల. ఒకవేళ కలిగినను నేను సహించుకొందును.

శాంత—చంద్రా! జాడీపోతున్నావా?

చంద్ర—కాదు. ఆమె నా తల్లి—నీవు నా సహాధ్యాయినివి. ఆమె గురువత్ని— నీవు నేస్తురాలవు. ఆమె కోరిక లోక విరుద్ధము నీ తలపు లోక సహజము. అందుచేత సహనహాన కవకాళమున్నదని నా యభిప్రాయము.

శాంత—అటులేనీ, చంద్రా! నీవు నా సద్వర్తనమీద సంపూర్ణ విశ్వాసం వుంచి, ఈ క్షణంనుంచి నేను చెప్పినట్లు నడుచుకుంటావా?

చంద్ర—అట్లే నడచుకొందును.

శాంత—మంచిది. ఆ తారకు నీమీద లోతపుట్టడానికై నేనొక గమ్మత్తు చేస్తాను.

చంద్ర—ఎట్టిదది?

శాంత—ఈ క్షణంనుంచి నీకు నేనే ప్రయురాలిగా నటిస్తాను. నీవు తప్పు తలవపు కదా!

చంద్ర—నా ప్రయురాలిగానా! నీవా!

శాంత—అంటే—నటించడంవరకే లే.

చంద్ర — మరి - నేనేమి చేయవలెను ?

కాంత — నీవూ నటించాలి.

చంద్ర — ఏవిధముగా ?

కాంత — నాప్రియుడిలాగ.

చంద్ర — గొప్పవిక్కు తెచ్చి పెట్టితివే !

కాంత — అరుగో ! అరుగో ! చంద్రా ! ఆ కొండెగాళ్ళు — లంబూజంబూలు
నీమీదా నామీదా ఎవో చాడీలుచెప్పి తారను ఇతేతీసుకువస్తున్నారు. రా!
ఇదె సమయం. మన్మథతంత్రములోవున్న మంత్రాలన్ని ప్రయోగించి తారకు
నీమీద రోతపుట్టేట్లు చేస్తా ! రా ! భయపడకు ! ఊ ! చూడు,
నామాటలు అర్థంచేసుకొంటూ నాతోపాటు అడు ! నాతోపాటు పాడు !

ప్రేమతత్వంమీద కాంతా చంద్రులకు

డైలాగు పాట (5)

పాటపాడుతూ శృంగారచేష్టలను వదిలితూ ఇద్దరూనిక్కొనుగిం.

దృశ్యం - మూడు

అదే అశ్రమవనిలో.

లంబూ జంబూలు తోవచూపగా తార పరుగుతో ప్రవేశం.

లంబూ—అరుగో ! అరుగో ! చూడండి ! మీరేచూడండి !

జంబూ—చూడండి ! అద్దంవుంది—మొహంవుంది. ఆబద్ధం చెప్పవలసంత ఆగస్థం
మాకేండుంది ! చూడండి ! ఎంత నిర్భయంగా వినూర్చున్నారో చూడండి !

లంబూ—ఇవి పవిత్రమైన మాస్వాశ్రమ మనుషున్నారో ? పానశాల అనుకున్నారో ?

జంబూ—అయ్యయ్యా ! పట్టపగటివేళ — అండమా తిరిగేవేళ —

లంబూ—కలియగం ఇవ్వాలే వచ్చినట్లుందిరా !

జంబూ—అమ్మా ! ఏళ్ళను దండించకపోలే ఏం జరుగుతుంటో తెలుసా ?

లంబూ—ఏం జరగడం ఏమిటి ? అశ్రమానికి భూకంపం వస్తుందిరా ! భూకంపం !

తార — అయితే, వటువులారా ! కాంతాచంద్రులు ఈరీతిగా ప్రవర్తించుట ఇదివర
కెన్నడైనా మీకంట పడినదా ?

జంబూ—ఏమోనమ్మా ? ఈగొడవలన్నీ మాకేం తెలుసూ ? మీ ఆకుపాజ్జులో
వున్నాడుగదా అవి అనుకున్నాముగాని చంద్రుణ్ణి ఇలా గజ్జెలగుర్రంలాగ
విడిచివేడతారని మే మెలా అనుకుంటాము ?

లంబూ—అదీగాక చంద్రుడి వయసెక్కడ ? కాంత వయసెక్కడ ? ఈవిషయానికి
అవకాశం ఏక్కడ ?

తార — అయితే లంబోదరా! వయస్సుతో నీ టు వయస్సు కూడా వికారం పొందుతూ వుంటుందనా నీ యభిప్రాయం ?

లంబూ — అయ్యయ్యో! అలాటి ప్రశ్న వేశారేమిటి? వయస్సు ముదిరిన కొద్దీ మనస్సు కూడా గిడ్డంగం పోవాలమ్మా - జీవాధర్మమంట అది.

జంబూ — అమ్మా! ఉదాహరణకు చెప్తాను - మీరున్నారనుకొండి. మీరు వయస్సు మనస్సు సమగతిలో ఉన్నాయ్ - కాబట్టి మీ బంటి జంట కోడెదూడల బండిలాగ జమాయించి నడుస్తుంది. గురువులవారు, బృహస్పతి భగవాన్ వారు ఉన్నారనుకొండి, వారి వయస్సు మానలేదు — వారి మనస్సు కోడెదూడా - అందుచేత, వారి బంటి కుంటుతూ, పడుతూ నడుస్తుంది —

తార — ఇక నోరుమాయ్! - లంబోదరా! నీవు సత్వం పోయి కాంతతో నేను రమ్మంటినని చెప్పి తీసుకొనిరా.

లంబూ — అమ్మా! కాంత తప్పే అంటారా ఇదందా ?

జంబూ — చంద్రుడు కూడా శివార్హుడే నమ్మా.

తార — నోరుమాయండి లంబూ! వెళ్లు.

లంబూ — చిత్తం. (లంబూ నిష్క్రమం)

తార — జంబూకేవ్వరా!

జంబూ — అమ్మా?

తార — మీ గురువుల వారికి వయస్సెంత ?

జంబూ — మీకే తెలియాలి.

తార — ఊహించి చెప్ప.

జంబూ — బహుశా ఆరుపుష్కరాలు దాటివుంటాయ్ అనుకుంటా.

తార — నా వయస్సెంత ?

జంబూ — నాకేం తెలుసు ?

తార — ఇది కూడా ఊహించి చెప్ప.

జంబూ — మీ వయస్సు రెండోపుష్కరం మూడోపుష్కరం నందున వుండనుకుంటా.

కాని, ఎందుకమ్మా ఈ వయస్సు భోగట్టా ?

తార — జంబూ! వయోధేయత కాలాచలముల వర్తన విసరీతంగా కనిపిస్తే, మరి ఆకారణం చేతనే తారాబృహస్పతుల దాంపత్యం గూడా లోకానికి విపరీతంగా కనిపించ దంటావా ?

జంబూ — ఎమోనమ్మా !

తార — భయపడి చెప్పలేక పోతున్నావు కాని, జంబూకేవ్వరా !

ఉ. ఆలుమగండటన్న విధియందలి చిత్రముగాక, వృద్ధుని
ల్లాలయినంతమాత్రమునయాత్మనశించునె? స్త్రీత్వమారునె?
పూలుగలట్టి తీవెయది పుట్టపంపన్ బడి! పాకు గాక, ఆ
పూలపరిమళంబులు గుబుల్కొని పర్వవె యెల్లదిక్కులన్ !

లంబూ—(ఏడుస్తూ ప్రవేశించాడు)

జంబూ—అమ్మ! మనవాడికి శాంతచేతుల్లో మాంశహారతి జరిగినట్లే తోస్తుంది. తార —ఏమిజరిగినది? ఇటువంటివానినన్నదా?

లంబూ—(ఏడుస్తూనే మళ్ళీ 'ఔ' నన్నట్లు తలదాచుతాడు)

తార —రమ్మవి నీవు బలత్కారం చేశావా!

లంబూ—(ఏడుస్తూనే మళ్ళీ 'ఔ' నని సౌజ్ఞ)

తార —అందుకని నిన్ను కొట్టిందా?

లంబూ—ఏడుస్తూనే మళ్ళీ 'ఔ' నని సౌజ్ఞ)

తార —అడవి కొట్టితే ఏడ్చేముగవాళ్లు అదృష్టశంకితినే పెత్తినోహా బాదుకొనే నరలోకం, అంతా ఈ ఆశ్రమంలోనే వుండి-ఇది మా స్త్రీజాతి దురదృష్టం. నడవండి! శాంతాచంద్రుల వ్యవహారం నేనే పరిష్కారంచెయ్యాలి! ముందు మీరు పొండి! నెమ్మదిగా నేను వస్తా!—

లంబూ— చిత్తం. చిత్తం

జంబూ—

(లంబూ జంబూలు నిష్క్రమణం)

తార —(పెద్దనిట్టూర్పు విడిచి) అక్కటా! —

ఉ. ఊరక బింకముల్ వలుకు చుంటిని-అంతియెగాని చంద్రుడా
తీరున శాంతతో బ్రహ్మవిధిన్ విహరించెడి దృశ్యమద్దిరా!
ఘోరదురంతమైహృదయఘూర్ణనమున్ బొనరించి, దేహమున్
దారుణ కేలకీలికల దగ్ధమొనర్పగ సాగెనక్కటా!—

(తార నిష్క్రమణం)

దృశ్యం - నాలుగు

బృహస్పతి ఆశ్రమంలో వనాంతరం

శాంతా చంద్రుల ప్రేమవిహారం

డైలాగుపాట (6)

పాట చివర మొదలుకొని. తార“ చంద్రా! అగు! శాంతా! చాలించు ”
అని చెప్పేచూటలవరకు ఘనమారు రెండునిమిషాల కాలం పట్టి అర్చిస్తూ
మూఱికో జరుగుతూ వుండాలి. ఆ మూఱికోమీద శాంతాచంద్రులు
ప్రేమస్పర్శం చేస్తుంటారు.

దైత్యగుహకు పూర్తికాబోయే మండ

లంబూ జంబూలు ప్రవేశం.

లంబూ—ఏయ్ ! చంద్రా ! నిన్నే !

జంబూ—ఏయ్ ! కాంతా ! ఇదుకో ! ఇట చూడు ! నిన్నే !

లంబూ—అమ్మగారు వస్తున్నారలా !

జంబూ—మీమంచికోసమే చెబుతున్నాం. వినండి !

లంబూ—మీయిద్దరూ యిలా చిలకా గొరువంకల్లాగ అడుతూవుంటే మాకుకూడా ఒళ్ళు జలరస్తుంది నుమా.

జంబూ—కాంతా ! చూడు ! నన్నుకూడా కాసేపు ఆలాగే అడించవూ ?

లంబూ—నన్నో ?

జంబూ—చంద్రా ! దయచేసి నువ్వుగొంచెంసేపు విక్రాంతిలీనుకో. నేనూ కాంతా అడుకుంటాము.

లంబూ—ఒరేయ్ ! మొట్టమొదట ఒళ్ళుజలదరించడం నీకా ? నాకా ?... నాకే అని ఇందాకే చెప్పేకా. కాబట్టి నేనేమొదట అదాలి

జంబూ—ఒరేయ్ ! అసలు సంగతి గమనించావా ? మనవిశ్వకి కనపడడమూ లేదు-వినపడడమూలేదు.

లంబూ—అయితే ఏంచేద్దాం ?

జంబూ—నువ్వేచెప్ప.

లంబూ—మంచిది. ఒరేయ్ ! ఇక ఒకటి కర్తవ్యం. అసలు కాంత మనకు లభించ నపుడు, వకలు కాంతను సృష్టించుకొని అనందపడదాం. రా !

జంబూ—నకలు కాంత ఏమిటా సీక్రార్థం ?

లంబూ—అంటే, నువ్వే కాంతనని నేనూ, నేనే కాంతనని నువ్వు అనుకొని ఇద్దరం ప్రేమించుకుందాం రా !

జంబూ—ఒరేయ్ ? ఇదివివరికి కటికి మేజావాణి అవుతుందేమో ?-అయినా నమోనా చుద్దాం ఎలావుంటుందో !

ఇద్దరూ చేతులుపట్టుకొని ఒకరుచంద్రుడు లాగా ఒకరు కాంతలాగా సరిగ్గా వాళ్ళకుమలే (అందవికారంగా) ప్రేమసృత్యం చేస్తుంటారు.

ఈ దృశ్యం జరుగుతూవున్న సమయంలో

తార ప్రవేశం

తార —కాంతా ! చంద్రా !.....మీరుకూడానా ! ఇదేమివివరీతం?? లంబూ!

జంబూ! లంబూ మిమ్మల్నే !... (ఎవ్వరికి వినపడడం లేదు) జంబూ !

లంబూ ! (గట్టిగా ఇద్దరినీ చిరక చదువూ చదుస్తుంది)

జంబూ— } అమ్మయ్యా ! అమ్మగారు!

లంబూ— }

అంబూ పరుగెత్తుకుపోతారు.

తార — చంద్రా! ఆగు! కాంతా చాలించు !

కాంత — మీరా ?... ఎప్పుడువచ్చారు ?... ..క్షమించండి !... చూడలేదు.

తార — చంద్రా! అలిసిపోయావు కాబోలు, ఆశ్రమంలోనికి పోయివిశ్రాంతి తీసుకో!

చంద్ర — (తలవంచుకొని వెళ్ళుతుండగా)

కాంత — చంద్రా ! వెళ్లవద్దు. (చేయిపట్టుకొని ఆపుతుంది)

తార — చంద్రా ! కాంత అపితే అగిపోయేస్థితికి వచ్చావా?

చంద్ర — (హానం)

తార — ఈస్థితి నీకు ప్రాప్తించి యెన్నాళ్లయింది ?

కాంత — చెప్ప... నీపూనేమా ఇలా సంచరించడం ఎన్నాళ్లనుంచి అని నీకల్లిగాదు ప్రశ్నిస్తున్నాను. భయమెందుకు ? నిజంచెప్ప.

చంద్ర — (హానం)

కాంత — అమ్మా! చంద్రుడి విషయం మీకు తెలియనిదేముంది ? నీడు మితభాషి. అదీగాక మిమ్మల్ని చూస్తే అమితభయం. అందుచేత హానం భరించాడు.

తార — ఒహో !

కాంత — కాబట్టి చంద్రుడి బదులూ నాబదులూ నేనే జవాబు చెప్తా... అయితే... మీ ప్రశ్నయేమని ? మరచిపోయా! అఁ... .. ఈ వ్యవహారం మా యిద్దరిసందునా ఎన్నాళ్లనుంచి వదుస్తున్నది అని ప్రశ్నించాడు. జవాబేమిటంటే ఇదిచాలా రోజులనుంచి వదుస్తున్నది !

చంద్ర — వట్టిది. వట్టిది. ఇందాకటినుండియే.

కాంత — కంగారుతో ఒకటి చెప్పబోయి మరొకటి చెప్పకు ! అమ్మా! అసలు విషయ మేమిటంటే ఈకుర్రవాడు అరితేరిన వ్యభిచారిగాతయారయ్యాడు.

తార — అఁ ! కాంతా ?

కాంత — బౌసమ్మా ! చూపులకు ఇలాటి పెద్దమనిషి చేష్టలకు ఇలాటి ధూర్తుడూ. పుట్టలేదు - పుట్టబోడు !

చంద్ర — అయ్యయ్యా! కాంతా! అమ్మగారికి నాపైన నిక్కనూగా రోకపుట్టునట్లే యొనర్చుచున్నావు కదా !

కాంత — అబ్బే ! అమ్మగారికి యెందుకు పుట్టాలి నీమీదరోక ! మగవాడవు-పడుచు వాడవు. నీ జీవితానికి నీకే కర్తవు నీ యీడులో వుండేవాళ్లంతా ఏమి చేస్తారో నీపూ అదేచేస్తున్నావు. వాళ్ళందరిమీదా లేనిరోక నీమీద యెందుకు పుట్టాలి ? అదీగాక—

తార — చాలించు నీ ఉపన్యాసం... చంద్రా! వెంటనే ఆశ్రమంలోనికి వెళ్లు!... ఇది నా యాజ్ఞ ! ... వెళ్లు ! ... ఊఁ...

చంద్ర — (తలవంచుకొని నిష్క్రమించును)

కాంత — అమ్మా ! ఇలాంటి నిరంకుశత్వం మీకు తగదు.

తార — శాంతా ! ఇంతసేపు చంద్రుడున్నాడు కాబట్టి నేనేమీ అనలేదు. ఇకవిను ఈ ఆశ్రమంలో ఇలాటి దురాశ్రయ చేస్తున్నాడను నీకు శిక్షవిధిస్తున్నాను. ఈ ఆశ్రమంనుంచి వెంటనే వెళ్ళిపో.

శాంత — సరే. చంద్రుడికూడా తీసుకొని ఇప్పుడే వెళ్ళిపోతా.

తార — చంద్రుడు నీకెంటు యెందుకు వస్తాడు!

శాంత — నాతోసం వస్తాడు.

తార — సిగ్గుమాలినదానా ! ఇంత గడనకత్తెవుగా ఎప్పుడు తయారయ్యవు?

శాంత — అమ్మో ! నాకునూడా ఒకభర్తవుంటే నేను భయపడాలి. నేను అవివాహితును. అతడుబ్రహ్మచారి. కాబట్టి నేను చేసేది త్యజించారం అనడానికి ఎవరికి గుండెబున్నయే!

తార — చాలించు నీకుపన్యాసం. ఈక్షణంనుంచి ఈఆశ్రమంలో నీముఖంమాపించ వద్దని ఆజ్ఞాపించా. పోయిక !... చంద్రుని ప్రసక్తి నీ కవనసరం. వాడు నీకెంటరాడు. రాదలచినను నేనురానీయను. తెలిసేనా! పో! ఈక్షణంపో!

శాంత — చంద్రుడిపై ఇంతఅభిమానం మీకెందుకు ?

తార — ఆప్రశ్న నీ కెందుకు?

శాంత — మరి, అదేగా మనకిద్దరికీ ఇప్పుడు కావలసింది ?

తార — వాడు మాశిష్యుడు. తలిదండ్రులు వానిని మాకప్పగించారు, మళ్ళి యధావిధంగా వారికప్పగించేవరకూ అన్ని బాధ్యతలు మాలి. తెలిసేనా !

శాంత — మీ బాధ్యతలను ఇంతటి పట్టుదలతో నిర్వహిస్తున్నందుకు నిజంగా మిమ్మల్ని అభినందించాలి కాని, అమ్మో ! చంద్రుడికి ఈడువచ్చింది. అంటే మీకు కోపం వస్తుండేమో, కాని-

చ. మగడతివృద్ధు, నీవు సుకుమారపు లేతవయస్సుదాన, నీ జగతికి మంచిచెడ్డల విచారముతక్కువ, చంద్రుబోలు రూపగరిమ గలట్టి యౌవనుడు సంతతమింట వసించియున్న, నీ తగవులమారి లోకము వృధా యవనిదలు మోవకుండునే!

తార — శాంతా! లోకం మోపినామోపకపోయినా ముందునీవేమోపేటట్లున్నావు.

శాంత — క్షమించండి! మీరు అన్ని విద్యలూ చదివాడు. నేనువీవిద్యా చదువలేదు. కాని, భర్తాసంసారంతనే ఆవరణలోమీరున్నారు. ఏఅవరణాలేని మైదానమిద నేనున్నాను. స్వేచ్ఛఅంటే యేమిటో. దాల్చిపున్న మాధిర్యం యెట్టిదో నాకు తెలుసు—మీకు తెలియదు. అందుచేత మీ మీద-మీరున్న దుర్భర పరిస్థితులమీద-మిమ్మలను చలాచలంగాకుదిపివేస్తున్న భయంకర సమస్యలమీద, నాకు హృదయపూర్వకమైన సానుభూతి, నిర్వేదం, జాలీ కలిగి ఇవ్వాలి ఈప్రసంగం యెత్తాను.

తార — కాంతా! కాంతా! నామీద నీకు నిజంగా జాతికలిగిందా!

కాంత — అమ్మా! నేనూ అడదాన్నే! నాకూ ఉండి హృదయం.

తార — తుమించు! కాంతా!... నేనురాలా!... ఇలారా! (చేతులు చాచింది. కన్నీళ్లు ఉబుకుతున్నయి)

కాంత — అమ్మా!

తార — సఖీ!

ఇద్దరూ ఒకరినొకరు గాఢంగా కాగలించుకొంటారు.

తార — కాంతా! ఇక నీవద్దాచను!... దాచలేను!...

కాంత — ఏమిటమ్మా అది?

తార — చెప్తే నామీద నీకు రోతపుడురుండేమో!

కాంత — అమ్మా! నాయందు విశ్వాసంకలగలేదా!

తార — కాంతా! నీకంటే నాకు అప్తులులేరు. చెప్తాను! —

ఉ. చప్పుడు సేయకుండఁ గడుచల్లగఁ బ్రాకుచువచ్చి, నిద్రమై
దప్పిన వాని చేలమునఁ దాఁ దలమారిచి, కాటువేయు నా
సప్నమురీతి, నామనసు పండున నెక్క దురంతభావ మె
ల్లప్పుడు కాలువెట్టునో! నఖి! విషమున్ బ్రసరించె నక్కటా!

కాంత — అమ్మా! అడుచాని జీవితమే అడ్డాన్నపు జీవితం. అందులో ఇలాటి ఘట్టాలు తలస్థించినపుడు అబాధ మరీ దుస్సహ మవుతుంది. అమ్మా! ఏం జరిగింది! అసలు సంగతియేమిటి?

తార — కాంతా!... ఏమని చెప్పుదును?

మ. క్రమమున్ దప్పితి నంచుఁ జింతపడనా! కానిమ్ము నాత్రోవ య
క్రమమోనక్రమమోయధర్మ మొనధర్మంబో! సుధాస్వర్గమో!
ప్రియమర్థ నిబంధ నారకమో! నాకేటా! చెనించున్! ప్రియా
ర్థము లోకమృదు సుధిక్కరింతు! ననిదై ర్యంబూననా! అక్కటా!

కాంత — అమ్మా! 'ప్రియార్థము లోకమృదు సుధిక్కరింతు' అని అన్నారు. ఎవ రమ్మా ఆ ప్రియడు?

తార — (కులికపడి) ప్రియగా! (నెలినవ్వు నవ్వుతూ) నాకా? ప్రియడా! పాపము కాలించు! (నాకులచేతలు వన్ను రక్షింతురుగాక! నిశ్చల భావాన్ని అభిప్రాయపడింది) కాంతా! నాకు ప్రియడులేడు! భర్త ఉన్నాడు! ఆయనపేరే బ్రహ్మస్వతి!

కాంత — అమ్మా! మీనామ్మ! మీమనస్సును ఈవిధంగా మందలించుకుంటూ విండేగాని, మీ మాటలు లోకాన్ని ఉద్దేశించి చెప్పినవి కావు. సఖీ

పోనిందు. ప్రియశబ్దము భయంకరంగా వినిపిస్తున్నది. కాబట్టి త్రోసి రాజా. ఇక ఆ ప్రియము యెవ్వరో చెప్పండి.

తార — ఏ అప్రియము?

కాంత — 'ప్రియార్థము' అని సూచింపబడిన అతడే !

తార — అతడా? చెప్పనా? ఇలారా! చెవిలో చెప్తా (కాంత దగ్గరకు వస్తుంది) ఆ వ్యక్తి పేరు—కాంతా! మంజు మంజులము! కళాదువరము! సుధామధురము!... అతని పేరు.... (ఇక్కడ బృహస్పతి ఆకస్మాత్తుగా వచ్చి నిలబడ్డాడు. అతణ్ణి తార చూచి ప్రసంగం గభాలున మార్చి వేసింది)... బృహస్పతి భగవానులే! జగదేశ బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులే! తారానయన చకోర చంద్రులే! ...

బృహ — అనందము! మహానందము!.... తారా! నీ నిరంతర భర్తృసంస్మరణా సక్తి విజయముగా త్రిజగద్వంద్యము.

తార — నాధా! వందనములు? ఎప్పుడు వచ్చారు!

కాంత — భగవత్! ప్రణామములు.

బృహ — తారా! చంద్రుడేలనో నేడు అధ్యయనమునకురా లేదు. వాడెందున్నాడో చూచిరమ్మని కిక్కురి బంపితిని. పెద్దతడవు రోదించిన వానినలె ముఖము పొంగియున్నదనియు, ఏ కతమ్మననో దనలోదాసు మిగుల వగజెందుచున్నాడనియు వాడు చెప్పినారు.

మ. నిముసంబేనియు నూరకుండడు, మహానిష్ఠన్ సమస్తాగమార్థములున్ శాస్త్రరహస్యముల్ గణితతర్కన్యాయసిద్ధాంతముల్ శ్రమతో నభ్యసనంబు నేయు, నితరోల్లోసంబులే లేవు చంద్రముడారా! యిటులేల డీల్పడియె? తారా! నీవు చెప్పంగదే!

కాంత — భగవత్! నేం చెప్పనా? నిన్న వాడూ నేనూ పంజెంవేసుకొని చెరో పదహారేసి అప్పడాలూ తిన్నాం. వాడి మొద్దుశరీరం కాబట్టి కడుపులో కుట్టు చెయ్యలేదు. వాడిది సుతుమార శరీరం కాబట్టి అప్పడాలపిండి పేగులకు పట్టుకుని ఆజీర్ణపువొప్పితో పొద్దుటనుంచి బాధపడుతున్నాడు.

బృహ — అదియూ విషయము?

కాంత — నిత్రం భగవత్! వాడికి అమడం ఇద్దామా నేపాళం మాత్ర వేద్దామా అని ఇద్దరమూ ఆలోచించుకుంటూవున్నాము. మా ఆలోచన తెగక, మీ సలహా ప్రకారం చెయ్యాలని నిశ్చయించుకొని మీదగ్గరికే బయలుదేర పోతున్నాను. ఇంతలో మీరూ వచ్చేకారు. అయితే భగవత్! అమడం కేవలమా! లేక నేపాళం ప్రకస్తమా?

బృహ — రెండును ప్రకస్తములే.

కాంత — మరీ కర్తవ్య మేమిటి భగవన్ !

బృహ — లంఘనము ! లంఘనము ! “లంఘనము పరమావధమ్” అని ఆయుర్వేద ప్రమాణము.

కాంత — దివ్యవాక్యం ! దివ్యవాక్యం ! అయ్యో ! విన్నారా ! వాడెంత యుద్ధిశాసరే ఇవ్యాళ ఏమీ తిననియ్య వద్దు నుమా !

(లంబూ జంబూలు పరుగుతో ప్రవేశం)

లంబూ — రండే గురుజేవా !

జంబూ — నమస్తే భగవన్ !

బృహ — ఎందుకురా ఇంత ఆత్రము ?

లంబూ — వస్తున్నది గురుజేవా ! మన ఆశ్రమం వైపుకే వస్తున్నది.

బృహ — ఏమది ?

జంబూ — విమానం గురుజేవా ! విమానం !

బృహ — }
తార — } విమానమా ? !
కాంత — }

లంబూ — } అదుగో ! అదుగో ! చూడండి.
జంబూ — }

(అంతా ఆకాశం వంక చూస్తారు)

బృహ — ఔను. అది ఇంద్రలోక విమానము. తారా ! శిష్యుడగు మహేంద్రుడుగాని అతని సందేశవారులుగాని వచ్చుచున్నారేమో ! అతిథిపూజ త్రయముండు నిర్దపడి యుండుట మేలుకదా ! తారా ! రమ్మ ! (తారతో వెళ్ళుతూ) కాంతా ! శిష్యులారా ! మీరుకూడా శత్రువుమే రండు.

(తారతో బృహస్పతి నిష్క్రమణం)

లంబూ — కాంతా !

జంబూ — బృహస్పత్యాశ్రమకాంతా !

లంబూ — అదుకోకే మాతో రవ్వంత ?

జంబూ — ఎందుకే కోపం నీకింత ?

కాంత — ఈ కోడెదూడలకు వయస్సు గిడసపోరిపోయి, ఏం చెయ్యలో తెలియక వెత్రిగంటలు వేస్తున్నయ్ ! ... అయితే బ్రహ్మచారి మర్కట శిరోముసులారా ! మీకు నాతో అదుకోవాలని వుందా !

లంబూ } ఔను. ఔను.

జంబూ }
కాంత — నాలో ఏమంది ?

లంబూ } నుఖం ! నుఖం !
జంబూ }

కాంత — ఓహో! సరే! మీసుఖానికి మీహా మళ్ళీ నేనెందుకు అడ్డంకరావాలి? సరే కాని, తాకు ఒక సుఖం కావాలి—ఇస్తారా ?

లంబూ—ఇస్తా.

జంబూ—నాడి మొహం—పెరిశేపకాయ! వాడి కేంలేబును! కాంతా! నేనేయిస్తా

లంబూ—కాదు, నేనే యిస్తా.

కాంత —మీ యిద్దరూ కలిసే ఇవ్వాలి.

లంబూ—నెం

జంబూ—నెం

కాంత —సరే. నా ముద్దుల యెద్దులారా! అదిగో ఒకబండి! దానికి ఎద్దులు లేవు. ఎక్కాలని నాకు చాలా కుతూహలంగా వుంది. మీరే ఎద్దులై దాన్ని లాగండి— నేనే గమ్మత్తుగా కూర్చొని తోలుతా ? ...

లంబూ } (ఒకరి మొహం ఒకరు చూచుకొని, చివరకు)

జంబూ } సరే! అలాగే! పోదాం!

కాంత —అవందం! సరే... ఇక్కడే ఉండండి! ఇప్పుడే మళ్ళీ వస్తా.

(కాంత నిష్క్రమణం)

లంబూ— } (హిహిహి అంటూ పిచ్చిఅనందంతో నవ్వుకుంటారు)

జంబూ— }
అంబూ—ఒరేయ్! నరనాహనం ఎక్కాలని ఇంత కుతూహలం ఎందుకు వుట్టిందో దీనికి ?

జంబూ—ఒరేయ్! మనలోవున్న గొప్పతనం మనకే తెలియటం లేదుగాని, మనల్ని చూస్తేచాలు ప్రతిశ్రీతి ఇలాంటి సుఖమూ భావాలే స్ఫురించి తీరాలి!

లంబూ—మరి, మనల్ని ఎద్దులారా కోడెలారా మధ్యేమధ్యే మర్కటమలారా అని కూడా సంబోధించించే దానికి అంతరార్థ మేమిటి ?

జంబూ—అదే-అందులోనే వుందిరాశ్రీనృపయరహస్యం! చూచావా! శ్రీలలో వాలును బాతులన్నాయని జంతుశాస్త్రకారులు పరిశోధన చేసి చెప్పాడు. మన అమ్మ తారాదేవి, సర్వకులభక్షణ లక్ష్మీతంబైన యాపద్మినీజాతినారీమనీ! చూడు, అగడ్తమహారుషి-అవేపచెట్టుకింద గుడిసెలో వున్నాడే— అయన భార్య, సిసలైన కంఠినీజాతి! మరి, ఏటిఒడ్డున, ఎప్పుడూ గార నూనేతో నిండి, తెలభాండంలో అప్పుడే మంచి తీసిన వత్తివలె సికపిక లాడుతూ వుంటాడే ఆ గూని మహాయని—అయనభార్య ఒకటోరకంకూస్తీని. ఇకా మనకాంత-మన నృపయ అయస్కాంత-అశ్రమం మొత్తంమీద చిత్రించా చిత్రిచి !

అప్పుడు ఒక గడ్డిమోపు మూటతోనూ. చేతిలోఒకచెన్నాకోలతోనూ కాంత వ్రవేకేం. లంబూజంబూలకు అర్ధశాక రల గోక్కుంటూ

న్నాడు. కాంత గడ్డిమోపు విప్పి వాళ్ళనుండు గడ్డి వేస్తూ, చెన్నా
లొలతో వాళ్ళను కొడుతుంది—

కాంతా లంబూ జంబూలకు డైలాగు పాట (7)

దృశ్యం - అయిదు

నారదుడు - ప్రవేశం

నార — హాహాహా ! అనుకొన్నంతయు నైనది.

మ. పదియిన్ నాలుగు దీర్ఘ వర్షములు సబంబైన తారానతీ.

మదనోన్నాదపు టగ్గి కొండ, వృథుకంపాగుంఘితంబై, బదా

బదలై వ్రసెడి వేళవచ్చె ! నిక నా ప్రజ్ఞన్ని యోగించి కూ

ర్చెద పోరాటము, నందనందన ! జయశ్రీ వేగ సంధివుమా !

వహ్వా ! ఇంద్రుని యాహ్వానము... మాతలి యాగమనము— బృహస్పతికి దేవలోక
ప్రయాణము... తారకుదిరనాంచికాంతము... ఇంకేమికావలయు?.. సున్యధునకు
కనకాభిషేకము !... అనంతరము నా కలహకార్య కలాపము... హాహాహా !... కాని,
ఈ ఘట్టము నాధాంముగా ఏ విధమైన కలహమును లేవనెత్తదగును?.. దేవదాశవులకు
ముడివెట్టుదునా ?... వలదు. అది అనవసర దారుణ రక్తపాతమునకు హేతువగును...
బ్రాహ్మ :... మంచి సమయమునకు జ్ఞప్తికి వచ్చినది. తనయొక్క నుండిన మృతసంజీవనిని
కనుని ద్వారా అపహరించినది మొదలు, సుత్రుడు బృహస్పతి ప్రాకారములు మిరియములు
నూరుమగదీర్చుకొను వెరవుకై వెదకుచున్నాడు భళిరే! ఈ పాయము స్ఫురించినది. ఇక
నా కలహబుధుక్షత్రూర్తిగా సుపశమించు సమయము ప్రాప్తించినది. కృష్ణా! అర్జునా
వనా! నీ యాత్రికులకు ఎందును ఏకారంతయు గలగ నేరదనట నిశ్చయము.

నారదుని పాట

అంకం మూడు

దృశ్యం ఒకటి

బృహస్పతి కుటీరంలో

బృహస్పతి కృష్ణాజినానీమదై శపమాల తిప్పతూ వున్నాడు.
మరోదా - వ్రసనం మీద చూతలి కూర్చొనివున్నాడు. ఆతని
కాళ్ళుపల్చెంలో ఉన్నయ్. ఒక కలిశంలో కాంత నీళ్ళు
పోస్తున్నది. తారకాళ్ళు కడుగుతున్నది.

తార — కాంతా !

కాంత — అమ్మా !

తార — పూజామందిరం లోకి వెళ్ళి పూలకరండం తీసుకు రా

కాంత చిక్తం.

(కాంత నిష్క్రమణం)

బృహ — ఎవరక్కడ ?

లంబూ — (ప్రవేశించి) అమ్మో యేమి గురుజేవా ?

బృహ — నీ సహపాటి జంబు కేళ్ళరు డెక్కడ ?

జంబూ — ఇక్కడేవున్నా గురుజేవా అంటూ (ప్రవేశము)

బృహ — శిష్యులారా! ఈయన మహాభాగము - జీవేంద్రసారధి - చూతలి. ఈయన
రాకచేమన యాశ్రమము నేడు నిక్కమాగా పునీతమైనది. వీరియాగమన
మునకు స్మరణచిహ్నముగా మీకెల్లరకునేడు అటవిడుపు నొసంగుచు
న్నాత మీరేగి శిష్యుల కెల్లరకీ శుభవార్త నెరిగింది యధ్యయనములు
చాచించి క్రీడావిసోదముతో నానందించుదు పొందు.

లంబూ } మహాభాగ్యం గురుజేవా !
జంబూ }

(లంబూ జంబూలునిష్క్రమణం)

(కాంత పుచ్చకరండంతో ప్రవేశం)

తార — (కరండంలోని పువ్వులతో చూతలి కాళ్ళను పూజిస్తూ పూజాగీతం పాడు
తుంది). (8)

చూతలి — శుమంగళీభవ ! దీర్ఘమంగళీ భవ !

తార — తరించితివి. ఇంద్రసారధి ! ధన్యుజీవితునైతివి.

(నమస్కరించి తార కాంతతో నిష్క్రమణం)

చూతలి — జీవంతచంద్రా ! సౌఖ్య కేషో రాజ్యగు తారాదేవిభర్తలగుటచే మీల్లో
మరింత కన్నులు కుటించె.

బృహ — మాతలీ ! నీ యభివాదములకు గృతజ్ఞుడను. ఇక నింద్రలోకము నందలివిశేషము లెట్టివో చెప్పెదవా ?

నేనుమె పాకళాననికి ? నేనుమె సర్వసుపర్వకోటికిన్ ?

నేనుమె యాసుమంగళికి శ్రీశానికిన్ ? నుఖుడే జయంతుడు
ద్వామ వరాక్రముండు, వనితాదనతానవమోహనుండు ? నీ
కామితమేమి ? రాదగిన కారణమేమి ? వచింపు మాతలీ !

మాతలీ—అష్ట దిక్పతులు సేవింపగా నభింజనుధర్మయం దాసీనదై జగజ్జాలంబులు
కానించు మీప్రియశిష్యుడు మహేంద్రుడంపగా వచ్చినాడను. అచ్చట
నెల్లరకు గుళలము, బృహస్పతీ ! అఖిల విద్యాపాఠస్పతీ !

మ. క్రతువాక్కిండొనరింపగా మదిని సంకల్పించియున్నాడు, తత్
క్రతువధ్వర్యము నెల్లదావక భుజస్కంధమ్ముపైఁ బెట్టినా
డతి శీఘ్రమ్మున మిముదోపకొని రమ్మన్నాడు మీశిష్యు, డో
యతిచంద్రా ! యరుడెంచి యాతని కభీష్టావాప్తి సంధింపవే !

బృహ — మాతలీ ! శిష్యుని సందేశమున కాండ భంతుడనైతిని. అతని మహదా
శయము సత్వరమే ఫలించుగాక.

మాతలీ—భగవన్ ! రాబోవు పూర్ణిమయే క్రతు నుమహూర్తము కాల మవ్యవధిగా
నున్నది. క్రతు నిర్వహణమునకై నేయండగు కార్యకలాప మంతయు మీ
రాకకై యెగురు చూచుచున్నది. రాబట్టి మిమ్ము నేజే వోడ్కొని రమ్మ
నుచు నన్ను విమాన సహితముగా బంపినాడు.

బృహ — మంచిది. అట్లేయగుగాక ! మా యొసంగు నా తిథ్యమాను స్వీకరించి
ప్రయాణ శ్రమమును గొంత యపవయించుకొని యీ సాయంత్రమే నన్ను
తోడ్కొని పోవుదువు గాక. రమ్మా ! ఈవార్తను తార తెరింగించి, అయ్య
నొడంబరచి పోవుటకై యత్నింప వలసి యున్నది. అక్కటా ! తారా !

చ. అరనిముసంబు నన్ను విడనాడగనౌర్యపు ముద్దురాల ! నా
చరణ భోదహార్షయె జన్మకు సత్ఫలమంచు నమ్మినా
విరువురమధ్యగల్గిన నయో విపరీతము లేకమాత్రమే
సరయగలేని బేల నకటా ! యెటు నిన్నిడి పోవనెన్నునో !

మాతలీతో బృహస్పతీ నిష్క్రమణం

దృశ్యం - రెండు

బృహస్పతి కుడిరమలా మహావైపు

చంద్రునిమీద ప్రేమనుండి తప్పించుకు పారిపోవామని ఊహించి, తార,
తానుకూడా ఇంద్రులొక ప్రయాణమునకు సిద్ధపడుతున్నది. మానరాగం
తీస్తూ పెట్టేబేడా సద్గుణంబున్నది. పాట (9)

తార — (సద్గుణం) లంబూ ! లంబూ !

లంబూ — (ప్రవేశించి) అమ్మా ! ఎమి టాజ్జ !..... ఇదేమిటి ? ఈ ప్రయాణ
సన్నాహం ఎక్కడికి ?

తార — చూడు ! ఆ...నట వృక్షానికి అరగట్టివ అరటి నారచీర తీసుకురా ! తొంద
రగా పో ? ఊఁ.

లంబూ — చిత్తం. చిత్తం (నిష్క్రమణం)

తార — (మళ్ళీ సద్గుణం) మరచిపోయా ! ఒకేయ జంబూ ! జంబూ

జంబూ — (ప్రవేశించి) అమ్మా ! ఏమిటాజ్జ !.... ఇదేమిటి ? ఈ ప్రయాణసన్నాహం
ఎక్కడికి ?

తార — చూడు ! ఆ...లోటలోనికి పోయి కొన్ని న లెటూ బాబలూ పొగడలూ
కొనుకురా ! తొందరగా రావాలి సుమా !

జంబూ — చిత్తం. చిత్తం (నిష్క్రమణం)

తార మళ్ళీ సద్గుణం) కాంతా ! కాంతా !

కాంత (ప్రవేశిస్తూ) అమ్మా ! పిల్చురానన్న ? ఏమిటి సన్నాహ మంతా
ఎక్కడికి మీ ప్రయాణం ?

తార కాంతా ! నాకే జయం ! నీకే పరాజయం !

కాంత — అసలు గొడవ యేమి టమ్మా !

తార — నీవు వివలేదా ?... కాంతా ! యజ్ఞం ఇంద్రుణ్ణి చెయ్యబోతున్నది.

కాంత — ఏమిటి ? ఇంద్రుడు యజ్ఞం చెయ్యబోతున్నాడా ? యజ్ఞం ఇంద్రుణ్ణి
చేయబోతున్నదా ?

తార — మాతలి వచ్చాడు చంద్రుణ్ణి రమ్మన్నాడు. నేనూ వెళ్ళిపోతున్నా !

కాంత — మాతలి చంద్రుణ్ణి రమ్మన్నాడా ? !

తార — చంద్రుణ్ణి ! ... కాదు ! పొరపాటు ! నా భర్తగారిని...

కాంత — అయితే ?

తార — అయితే యేమిటి ? ! ఇంద్రులొకానికి నేనూ భర్తగారితో వెళ్ళిపోతా.
అయవ వడ్డన్నాసరే వెంటపడతా.

కాంత — వాడు రమ్మన్నారా !

తార — ఎవరు ?

కాంత — మీ భర్తగారు.

తార — ఇంకా నాతో చెప్పలేదు.

కాంత — మరి ?

తార — నాకు వద్దన్నా సరే నేనూ వెంట వెడతా ఇక ఈ ఆశ్రమంలో ఒక క్షణ మయినా ఉండను—

కాంత — ఎందుకని ?

తార — కాంతా ! నీకు సర్వము ఇంతకంటే చేప్పితిని కదా !

చ. కొడుకని చేరదీసితిని, కూరిమిజూపితి, తల్లి వోలెనే
కుడువగ బెట్టితిన్, మొలకు గోచులు జుట్టితి, నీళ్ళు వోసితిన్
చెనుతల పిన్నినాళ్ళు మది చేరగలే దివు డేమి వింతయో
యునుగని తప్పుపోకడల ముట్టుటలాడెను స్వాంత మక్కటా !

కాంత — అయితే యిప్పుడేమి చేయదలచినాడు ?

తార — దొంగ వస్తున్నాడని తెలుసుకొని యేమి జాగ్రతపడాలో అజాగ్రతే పడుతున్నా.

కాంత — ఏమిటా జాగ్రత ?

తార — కాంతా !

చ. అవిరళమోహం సంక్షుభితమై, యతిరేక పథానువర్తియై,
పవలును లేలు చందురునిపై బరువెత్తుట మానకున్న దీ
యవగుణ చిత్తవృత్తి ! పతియా పరదేశము లేగుచుండె ! నే
మవుదును ? నాకునేనె హృదయమున్ను నమ్మగజాల నొనఱి !

కాంత — కాబట్టి చంద్రుణ్ణి మరచిపోవడానికి ఈ ఆశ్రమం నుంచి పారిపోవాలని సంకల్పించు కున్నాడు. అంతేనా ?

తార — ఔను.

కాంత — (పకాలున నవ్వుతుంది) అయ్యో ! మీరు ఇప్పుడున్న ఉన్మాద చిత్తవృత్తికి మీరుచేసిన అలోచనకీ సరిగ్గా సరిపోయింది.

తార — కాంతా !... అయిగో నాభర్తగారె వస్తున్నారు !

బృహ — (ప్రవేశించి) తారా !... ఏమిది ఎక్కడకీ ప్రయాణం సన్నాహము ?

తార — కాదు... అచ్చే... ప్రయాణమూ కాదు... సన్నాహమూ కాదు... ఏమిటోచక ఊ... తున్నా... సరే కాని నాధా... ఇంద్రలోకవిశేషము లేమి ? వ... ఏమైనా సందేశం తెచ్చాడా ?

బృహ — ఔను. అశ్వదోక యజ్ఞముచేయ సంకల్పించి నన్ను వెంటనే పోజ్ఞుని రమ్మని మాతలిని వియన సహితంగా బంపినాడు.

తార — అయితే, ప్రాణేశ్వరా ! మీరు వెళ్ళక తప్పనా ?

బృహ — యోగులారా ! వెళ్ళక తప్పదుకొను కెరవులేదు—

శా. "ముల్లోకంబుల నేనిం రాజసవసంబుల్ దీర్చు రమ్మన్నచో
 నుల్లఘింపగరాదు గొవునఁ దడుదొడ్గంబు గావించి, సం
 వల్లాభంబున వేగవత్తు భవదాత్మన్ భేదమున్ జెందకే
 యిల్లున్ వాకిలి జూచుకొందు మను మంతి ! కొంతకాలంబికన్"

తార — నాథా ! ఇక్కడ నేనుండను. మీ వెంటనున్నగూడా తీసుకొని పొండి!

బృహ — తాతా! చీటికి మాచికి వర్తలు భార్యలను వెంటగొని పోవుట అంత సమంజ
 సమాకాదు. అదిగాక, స్వర్గము స్వర్గము నియందురేగానిస్వర్గము నందు
 కూడ దొంగలు లేకపోవు నుమే!

తార — నిజంగానా !

బృహ — ఔను తార !

క. "నటవిట వారపథూటి

పటలీ సున్మతము స్మరపట్టణ మకటా!"

కుటిలాలక ! నీవట కే

గుట యుచితముకాదు ! మానుకోవే ! తారా !

తార — అయితే భగవాన్ ! స్వర్గంలోకూడ ఉన్నవా యిలాటి లోపాలు.

బృహ — ఔను తారా ! లోకవృత్తమెచుంగని చుడ్డరాలవు. ఏమని నీతో చెప్ప
 దను ? స్వర్గమని పేరేగాని—

నీ. అల యహాల్యా జారుడై వేయికన్నులు

తెచ్చు కొన్నట్టి యాముచ్చు ప్రభువు !

ఇంద్రభోగం బని యెల్లరు గీర్తించు

సుఖతాల్య మాతని తుద్రవృత్తి !

అమృతమ్ము పేరుతో నవతార మెత్తిన

పులికల్లు వాని కాపోననమ్ము !

కళల పేరిట దినములల నర్తించెను

రంభాదు లతనికి రాత్రి సఖులు !

రాజె యిట్లుండ ప్రజల వర్తన మికేల ?

పలుకుగాత పురాణముల్ చిలుకలవలె !

మర్మ్యుడై చచ్చి యొకటె ! యమర్మ్యుడగుచు

బ్రతికి యొక్కటె ! తార ! వర్తనములేక !

తార — ప్రాణేశ్వరా ! సరే ఆ పాదులోకానికి వెళ్లి రాను. ఈ అశ్రమమే స్వర్గ
 మనుకుంటున్నాను. ఇది అలాగా చేసి దొంగలు వచ్చుట కుభా

వహమని మర్చిపోవడంబట్టి... కాంత! నీవు చెప్పి! ఉండనా? లేక ప్రణేష్యునితో వెళ్ళిపోనా?

కాంత — అమ్మా! దీని కింత ఆలోచన యెందుకు? మీకు ఏది స్వర్గంగా కనబడుతుందో అక్కడనే వుండండి?

తార — అది కాదే! నాధుని విడిచిపెట్టి యేలా వుండగలను?

కాంత — విరహాపాద దుష్టర మనోబాధ నిజమే నమ్మా!

తార — విరహము గాదే! నాధుడు అక్కడికి పోవుటనాకు ఎంతమాత్రం ఇష్టం లేదు.

కాంత — అక్కడ రంభాడు లెవరైనా మీ నాధుణ్ణి...

తార — ఛీ. ఛీ. నా నాధుని కట్టి ప్రసక్తి లేదు. నాకు తెలుసు

బృహ — తారా! నేను త్వరగా రావనిని ధయమా?

తార — (నిశ్చలంగా)... నాధా!...

బృహ — తారా! అంతలో ముఖమెరియారిన జేల? నీ హృదయమును వ్యాకులమునరించుచున్న విషయ మేమో చెప్పుము— తారా!

తార — నాధా! త్రికరణసద్ధిగా చెబుతున్నా వివండి! నేను దాచను— దాచలేను (గభాజన ఏడుస్తుంది)

బృహ — ఏమది తారా! తారా!.. కాంతా! నే దెందులలో తాళ యంత దిగులుగా నున్నదే?

కాంత — భగవత్! మీ వియోగాన్ని ఎలా సహించునా అని లెంగుబట్టుకొనియున్నాను.

బృహ — 'దాచను - దాచలేను' అనుచు నేదో విషయమును గురించి వ్యాకులపడెనే ఎట్టి దావిషయము?

తార — (ఇంకా ఏడుస్తూనే వుంది)

కాంత — మీకు గ్రహించుకోలేదా! భగవత్! మీతో రావాలని ఈమె దృఢ సంకల్పం. మీరు తప్పకుండా తీసుకు వెడతారనే నమ్మకంతో (కర్ణిక సామానుకేసి చూపిస్తూ) చూడండి!

బృహ — ఓహో! అర్థమైతది! తారా! ఏడవకు! ఇటురా! తారా! నీకు ఆకా భంగము కలిగించినందుకు విచారింపు చున్నాను. కాని, తారా! నీవునూ నేనునూ లేనియడల ఈ ఆశ్రమము గలి యేమి కావలెను?

ఉ. "ఇచ్చటి యగ్ని హోమాశ్ర తతు లెవ్వరి సా? లలిధి వజ్రంబుఁగ వచ్చిన యా వృంధుల ఘనంబుగ నెవ్వరు పూజసేయు వా? రిచ్చటనున్న శిష్యులకు నేగతి! నన్నెడబాయలేని బల్ మచ్చిక నీవు వచ్చిన బలా! అబలా! ప్రబలాఘ మంటదే!"

తార — సరే. భగవత్! మీ తూజ్జ యట్లో అట్లే యగుగాక!

బృహ — తారా! మరొక ముఖ్యవిషయము—

చ. "వయసున బాలుడయ్యు ఋజువర్తనలో గడు బెద్ద చంద్రు, డె
తయు గృహకృత్య వర్తనల నన్మరపించుచు నిచ్చులుకా, సుఖో
దయమున నెండ వానలకు దాళగజాలడు, నీవు లేక త

త్రియముఘటించువారెవరుప్రేయసి! సుంతతలంచుచూడుమా.",

కాంత — దివ్యవాక్యం నెలచిచ్చారు భగవత్ ! తారలేని చంద్రుడూ నీవలేనినిమ్మా
ఒక్కటే !

తార — మంచిది. భగవత్ ! మీయాజ్ఞ నాదల భరియించి యింజే యుండెదగాక
మీరు వచ్చేచాకా నాబాధ్యత లన్నిటిని త్రికరణశుద్ధిగా నిర్వహించుకొ
దానికి గట్టిప్రయత్నం చేస్తా ! నాధా ! (హాకరించి)

ఆ. వె. మీ పరోక్షమందు మిమ్ముగా భావించు

విషయ సంగమెల్ల విస్మరింతు

చిత్తమొక్కచోట జేరిచి పూజింతు

పాదరక్ష లీవె ! ప్రాణనాథ !

బృహ — అనందము ! (నాదకులు ఇస్తూ) మహాదానందము ! (తార వాటివికల్పకు
అర్దు కంటుంది నెత్తిమీద పెట్టుకుంటుంది.)

కాంత — (స) ఇది ఆభిషయమా ? లేక విజయా ? నాకు అర్థం కావడంలేదు.
(మాతలి ప్రవేశం)

మాతలి — భగవత్ ! విమానము సిద్ధముగా నున్నది.

బృహ — ఇదే వచ్చుచున్నాను. తారా ! నెలవు ! కాంతా ! నెలవు.
(అంతా నమస్కారాలుచేస్తారు)

బృహస్పతిని పంపుకూ అందరూ కోరన్ పాట పాడుతాడు (10)

దృశ్యం - మూడు

బృహస్పత్యాశ్రమం వెలుపల ఒకచాట

లంబూ, జంబూ, చంద్రుడు ప్రవేశం.

లంబూ — చాకావా ! చంద్రుడూ ! అదృష్టమంటే అలా కలిసిరావాలి !

చంద్ర — ఎవరికి ?

జంబూ — ఒకరి కేమిటి ? ఎవరికైనాసరే.

చంద్ర — విషయ మేమి ?

లంబూ — ఇంతకంటే యేం కావాలి ? బృహస్పతి భగవాన్లు పండక మెక్కిపోయారు

జంబూ—అశ్రమానికా యజమాని లేడు...

లంబూ—ఇప్పుడంతా శ్రీరాజ్యం అరంభమైంది—

జంబూ—శ్రీలమిదా నీ రాజ్యం ఇదివరకే ప్రారంభమైంది—

చంద్ర—న్నేహితులారా! చాలించుడు మీ అసభ్యప్రసంగము.

లంబూ—చంద్రా! నిజంచెప్పు. లంబూ జంబూల నెత్తిమీద పిడుగుపడినా అయ్యో అనేవాళ్ళు కనుపడదు నీమీద అలా గాలివిసిరితే చాలు అశ్రమంలోవున్న అడవాళ్ళంతా అలో పోలో అని పరుగుత్తుకు వస్తారు. ఇంత పడుపాతానికి కారణం ఏమైవుంటుందీ అంటా?

జంబూ—కారణమేమిట్రా! అశ్రమానికంతా చంద్రగ్రహణం పట్టిందిరా! చంద్ర గ్రహణం!

చంద్ర—అయ్యోయ్యో! జంబుకేశ్వరా! పవిత్రమగు బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నాచరించు మన కీలాటి ప్రసంగము తగునా?

చ. గురును జగదురుండు - మనకన్ గతజన్మల జేసినట్టి న
తక్కురణ ఫలంబుగా దొరికె - గాలము స్వల్పము - విద్య మేటి సా
గరము, తరింపగా వెరవుగనెంచుటావ్వగుగాని - నిత్య మీ
కరణిని యాండ్ర ముచ్చటల గాలము బుచ్చుటమేలె? మిత్రుడా!

జంబూ—ఒరేయ్ లంబూ! మనవాడు నిజంచెప్పడానికి ఇష్టంలేక వేదాంతో వశ్యా సాలు అరంభించాడు

చంద్ర—సహాధ్యాయులారా! ఈ ప్రసంగము కట్టిపెట్టనియెడల నేను పోయెదను. నేడు మీరు మీ పాఠము విప్పింపలేదన్న విషయము జ్ఞప్తియందుంచుకొని గురువుగారు తిరిగి వచ్చిన వెంటనే యెరిగింతును. తర్వాత నన్ను నిందింపన ప్రయోజనము లేదు. పాఠము లప్పగింతురా? లేక నన్ను పొమ్మందరా?

లంబూ— } సరే. ఉండు అప్పగిస్తాం
జంబూ— }

లంబూ—ఇవ్వాలి పాఠం ఏమిట్రా జంబూ!

జంబూ—నాలుగో అర్థంలో మూడో మంత్రం కాదటరా!

లంబూ—అయితే—నూవ్వే యెడలు అందించు.

జంబూ—సరే. చంద్రా! అప్పగిస్తాం విను!— ఓమ్!

లంబూ—ఓమ్—

జంబూ—కాంతా ఇతి కాంతా—

లంబూ—అధర మిత్యధరం—

జంబూ—మధుర మితి మధురమ్—

లంబూ—ఓమ్ త త్సత్యమ్—

జంబూ—సత్య మితి సత్యమ్—

లంబూ—ఓమ్ త దాత్మా—
 జంబూ—అత్మా ఇ త్యాత్మా—
 లంబూ—ర దేవ బ్రహ్మమ్—
 జంబూ—బ్రహ్మ మితి బ్రహ్మమ్—
 లంబూ—శాంతా అధరమ్ మధురమ్—
 జంబూ—శాంతా అధరమ్ మధురమ్—
 లంబూ—ఓమ్—
 జంబూ—ఓమ్—
 లంబూ—సర్వమ్ చంద్రార్పణమస్తు !
 జంబూ—శాంతిః—
 లంబూ—శాంతిః—
 జంబూ—శాంతిః—

చంద్ర—హరీహరీ ! పాపహ ! శాంతించుగాక ! (అంటూ చెవులు మూసు కొని
 పెడుతూ వుంటే లంబూ జంబూలు పెద్ద పెట్టున నవ్వుతూ అతణ్ణి రణ
 మతూ నిష్క్రమిస్తారు.)

దృశ్యం - నాలుగు

బృహస్పత్యాశ్రమం తోపల పూజా మందిరం.

తార తన నాథుని పాడుకలను పూజావేదికపై పెట్టింది వాటి ముందు

కూర్చుంది. మనస్సు తుదరడంలేదు. లేస్తుంది.

తార — ఓ పాడుకలారా ! పరదేశమందున్న నాధర్మ ప్రతినిధులై వెలసిన పవిత్ర
 చిహ్నములారా ! నారాధ యోగంతో చెప్పకోగలను ! ప్రపంచానికి దయ
 లేదు. ఓపికలేదు. దాని హృదయం కిలాకర్కళం మీకే నివేదించు
 కంటూ ! నా గోతు విడండి !

సీ. పడతికి నాథుడే ప్రత్యక్షుడైవం బ

టన్న పెద్దలనూ క్షిపవగణించి

సీతాననూయాది సీమంతినుల మహా

మహిమాన్విత కథాళి మరచిపోయి

మచ్చలేనట్టి యీమాని పంకము కీర్తి

పాడు సేయదునన్న భయము వీడి

మూడు నిమేషాల ముచ్చటకై సదా
నరకవాస మటన్న వెరువు తొలగి

దైవమిచ్చిన బుద్ధిని తప్పద్రోచి
యొడలికి గులామునై పోవున్న నన్ను
దయదలంపక దారుణ దారుణముగ
శిక్ష సేయరే! పతి పాదరక్షలార!

ఛీ! నాయాత్మను నిగ్రహించుకోవాలి గాని ఈ విధంగా ఉపాయంత
రాలకోసం వెతకుట నావంటి విద్యావతికి అకార్యం. బ్రేను అర్థమైంది...
ఆ చంద్రుని వంకరు నన్ను బలాత్కారం చేస్తున్నది నా మనస్సు కాదు...
ఈ దేహం! దుర్గంధ పంక పంకిలమైన ఈ మాంసగోళం!... బ్రేను...
నా లోపం తెలుసుకున్నా!... నారహస్యం నాకిప్పుడు లేట రెల్లమైంది!

చ. మననది వెస్కలాగ, మదమ త్తగతికొ మునుముందు దూకు నీ
తనువును నిగ్రహించెదను! తాలిమి రాయిక!—

(పకాపక నవ్వుకుంది)

నేనెవో, నమ

ర్థను! నదద్విచార సహితక! గులకాంతను! మేలుకొంటి!—

(మల్లీ నవ్వుకుంటుంది. చివరకు తీవ్రంగా)

ఓ

చెనటి! విశాచి! చంద్ర! నిరసింతు! జయింతు! త్యజింతునిన్నికన!

(గల్పానుకంబా అనుకొని తన్నుకొనే నవ్వుకుంటూ) ఏవీ! ఏవీ నాచూక
యోచకుని పవిత్ర పాదుకలు! (తీసుకుంటుంది - కళ్లకు అడ్డుకుంటుంది.
ఇంతలో ఒక ఆలోచన కలిగింది) ఉండు!... ఉండు!... బ్రేను! బ్రేను!
ఈ పూజానుందిర ద్వారము లన్నింటిని బంధించెద! బహిఃప్రపంచముతో
గల రాకపోక లన్నిటిని నిరోధించెద!... బ్రేను!... ఎవ రక్కడ?
ఈ పూజానుందిరం నాది! నాకు నా పతి పాదుకలూ తప్ప ఇక్కడ
మరెవ్వరికి చోటులేదు!... పొండి! ఊ! విన్నారా! ఇది పవిత్రమైన
ఋష్యాశ్రమం. నాభర్త జగదేక బ్రహ్మజ్ఞుని. నేను సర్వవిద్యా సకల
సత్కాళా సంపన్నురాలను! మీరు విహిక వాంఛా దాహ దగ్ధులైన
భ్రష్టులు! మీ ముఖ సందర్శనం మహాపాతక పాపము! పొండు! పొండు!
పొండు! (అంటూ ఉద్రేకంతో నిమ్మిమించి తలుపులు పెద్దపప్పుడుతో
మూసివేసి మల్లీప్రవేశిస్తూ) హస్తాస్తా! ఏవీ! ఏవీ! నా ప్రాణేశ్వరుని పవిత్ర
ప్రతినిధులు! స్వాతిహండు కూర్చుంటుంది. ధూళి దులుపు తుంది. ప్రమి
దలోనైతి యోగసన దోయభోయి వేళ్ళు కాల్చుకుంటుంది. గదికి అను

కొవి కలకాన్ని ఎత్తి మోగించ బోతుంది. ఇలాటి అవస్థలోనే హారతి పెరిగింది పాట పాడుతుంది.

గీ తం

భర్తయే దైవమ్ము భార్యకీ యిలలో
వట్టి మాటలు గావు వాస్తవము నుండీ !
మగడు వృద్ధుండని తెగడ బోకండీ!
తెగడినా ఫల మేమి ! మగడె గతి యండీ!
బ్రతుకులో ఆనంద మున్నా లేకున్నా
మనుసుగో జ్యోతి ఆరినా ఆరకున్నా
భావాల తోట పూచినా పూయకున్నా
వలపు వెన్నెలలు కాచిన కాయకున్నా
లోకమ్ము చేసిన లోపం బడేమీ
నీ కర్మయే గాక నిర్భాగ్యనారీ !

(హారతిపల్లెం దించుతుంది, పాడుకలను ఎత్తుతుంది. వాటికేసి తీవ్రదృష్టితో చూస్తూ)
నాధుడే సత్యమని నమ్మే ప్రతివ్రతలకు పతి పాదకలలో కూడా పతివిగ్ర
హమే ప్రతిబింబించాడే! మరి-నాపతివిగ్రహ మేదీ ! (పాడుకలకేసి తేరి
పార చూస్తుంది చంద్ర విగ్రహం కనిపిస్తుంది. ఉలికిపడి కళ్ళు మూసు
కోంటుంది. మళ్ళీ చూస్తుంది. మళ్ళీ కళ్ళుమూస్తుంది) అఁ చంద్రుడు !
చంద్రుడు ! (పాడుకలను విసరి పారేస్తుంది. హారతి పల్లెం ఎత్తి
చూస్తుంది. అందులోనూ చంద్రుడే కనబడతాడు. విసిరి పారేస్తుంది;
ఈసారి కలకం-అందులోనూ చంద్రుడే ! పూవులు - అందులోనూ
చంద్రుడే ! జ్యోతి-చంద్రుడే ! అర్జ్యపాత్ర-చంద్రుడు ! అన్నిటిని విసిరి
కొట్టి) ఛీ ! ఛీ ! నానిష్ట - దీక్ష - విగ్రహం సర్వం నిర్మూలం !...
అబ్బబ్బ ! ఈ కృత్రమ వ్యవస్థను ఇక సహింప లేను. నన్ను నేనేమోస
గించుకుంటున్నా లోపల ఒక జీవితం పైకి ఒక జీవితం వటినున్నా!...
ఔరా!

ఉ. పొందుగ గూరుచుండి పతిపూజ నెనర్చెడు వేళ, పూలలో
చందరు ! డంతరంగమున జంద్రుడు ! చ్యోతి కరండ దీపికా
జందురు ! డర్భ్యపాత్రమున జంద్రుడు ? హారతి పల్లెరంబుననె
జందురు ! డల్లపాడుకల జంద్రు ? డింకేమి యొనర్తు నక్కటా!

(అప్పుడు “తలుపు ! తలుపు !” అంటూ తెరలోనుంచి జంటా కేకలు వస్తాడు.
తార — ఎవరు ?

(తెరలో - “తలుపు ! తలుపు !”)

తార — తియ్యను.

(తెరలో - “తలుపు ! తలుపు !”)

తార — తియ్యను ! తియ్యడానికి వీలులేదు !

(తెరలో - “తలుపు ! తలుపు !”)

తార — ఎవరు నీవు ?

(తెరలో - “నేను జంటాకేళ్ళరుడ నమ్మా !”)

తార పో !

(తెరలో - “అది కాదమ్మా ! చాల ప్రమాదం జరిగింది !”)

తార — ప్రమాదమా ? ఎవరికి ?

(తెరలో - చెప్తాను. ముందు తలుపు తియ్యండి !”)

తార — ప్రమాదం ! చంద్రునికి కాదుగా ! ... హా ! చంద్రా ! ...

అంటూ గభాలున పోయి తలుపు తీసి జంటాతో

మళ్ళీ వస్తుంది.

తార — ప్రమాదం ఏమిటి ? ఎవరికి ? తొందరగా చెప్పు !

జంటా — ఉండందోమ్మా. కొంచెం ఊపిరి తీసుకోనియ్యండి... సంగతి ఏమిటంటే...

మొన్న...

తార — మొన్నటి సంగతు తెందుకురా ? ఇప్పుడేమి జరిగిందో చెప్పు !

జంటా — అది కాదమ్మా ! మొన్నతో ఆరంభించిస్తేనే గాని మీకు ఇప్పటి విషయం బోధపడదు. మొన్న ఒక దొంగపెద్దపులి వచ్చేసి మన ఆక్రమంలో దూరి రెండు కోడెదూడలను లాక్కుపోయిందనే విషయం మీ జ్ఞాపకంలో వుందా ?

తార — ఔను. ఔను.

జంటా — అమ్మా ! ... మరి - పెద్దపులి జాతిలో పిల్లలు పుడతాయా ? లేక పిల్లి జాతిలో పెద్దపులులు పుడతాయా ?

తార — మూర్ఖుడా ! అసలు విషయం చెప్పు !

జంటా — ఆరే. కుమించండి. ఆ పెద్దపులి-ఇవ్వాలే-అంటే-ఇంతకు ముందే వచ్చింది. దాని కర్మంబాలక అది నాకే కనబడింది...

తార — తొందరగా చెప్పరా !

జంటా — వెంటనే పరుగుత్తుకుపోయి చంద్రుణ్ణి తీసుకు వచ్చా.

తార — చంద్రుణ్ణా ! ... అయ్యో ! ... తర్వాత ?

జంటా — ఒక చేతిలో విల్లూ-మరో చేతిలో బాణం-ధరించి- చంద్రుడు వస్తుంటే అహహా ! ఎంత జగన్మోహనంగా వున్నాడని చెప్పను ! అబ్బబ్బకావా ! అనుమ్రాస్తుడు- ఆ అనగగుడు- ఆ రతీనాథుడు-అంటే. ఆమృతభుడు-వాడి తాతలాగా వున్నాడు మన చంద్రుడు !

తార — సంతోషమే!... కాని-ప్రమాద మేమిటో చెప్పవే! తొందరగా!—

జంబూ— అప్పుడు మన చంద్రుడు, యశ్రమ రతీ నాథుడు, గభాలన విల్లై-
గుభాలన బాలమ్మ విడువగా-దభాలన కాడ్మాలమ్మ ధరణిపైబడి కాళ్ళు
పైకత్తేసింది!

తార — ఏమి! చంద్రుడు పెద్దపులిని చంపాడా!... అహ!... కాని, ప్రమాదం
సంగతి చెప్పవేమి?

జంబూ— అంటే— దాన్ని తరువాత పోతూవుంటే జొన్న మోడోకటి కాలికి రానుట
పోయి, రవ్వంత పెచ్చుడిపోయి, కొంచెం నెత్తురు కారింది. అరుగో
అరుగో! లంబూ చంద్రుడూ ఇక్కడకే వస్తున్నారు! చూడండి!!

అప్పుడు లంబూతో చంద్రుడు ప్రవేశం. విల్లమ్మలతో

కనిపిస్తున్న చంద్రుడు మరీ జగన్మోహనంగా వున్నాడు.

కాలిమీద కొద్దిగా నెత్తురు మరక లున్నవి.

తార — చంద్రా! ఏది ఏది! నీగాయం చూడనియ్! (మార్పుంటుంది. కాలు
చూస్తుంది, గభాలన చీరలో ఒక పీలికి చింపి, కాలుకు కట్టుకడుతూ)
చంద్రా! ఎంత ప్రమాదం జరిగింది?... ఇలాటి అపాయకర వ్యాసంగాలు
ఎదుటకొస్తే?... ఆ పెద్దపులి ఎదురు తిరిగితే ఎంతకష్టం!... లంబూ! జంబూ
నీడు చాలా అలసిపోయి వున్నాడు. మంచి విశ్రాంతి అవసరం కావలసిన
సవర్య లన్నీ నేను చేస్తా, కొంచెం నెమ్మదించిన తర్వాత మిమ్మలను
వింటా. అంతాకా ఇక్కడికి రాకండి - పోండి! —

లంబూ— అమ్మా! ఇప్పుడు జ్ఞాపకం వస్తున్నది. ఆ గాభరాలో నేనూ పడిపోయా
నమ్మా!

జంబూ— నేను కూడా పడ్డానమ్మా!

తార — సరే. మీరూ కూడా విశ్రాంతి తీసుకోండి. పోండి!

ఇవ్వలేని కైఫియత్ ఇద్దరూ విచ్చిమణం)

తార — చంద్రా! కాడ్మాలమ్మను సంచరించేటంత వీరాగ్రణి వయ్యావా? ఏది!
ఏది! నీ వీరవిగ్రహాన్ని కనులార చూడనియ్! ఏది! ఆవిల్లు పట్టు సాద,
ఆ అమ్మ తొడుగు నీటు, ఆ ఆలీథపాదా, ఆ వీరావేశ సౌందర్యం, ఏదీ!
ఒక్కసారి చూపించు!

చంద్ర — అమ్మా!...

తార — (ఉలికిపడుతుంది)

చంద్ర — అట్టులికిపడితిరేం!

తార — చంద్రా! నిన్ను కడుతుంటున్నా ఈ క్షణం నుంచి నన్ను అమ్మా అని
పిలువ వద్దు.

చంద్ర — నేను నా పాఠము లింకను బూర్తికాలేదు- మనసంతయు అన్యాయసంగమాలో
నున్నది ఈ పూటకు నాకు కేలవిచ్చి పంపండి.

తార — శునసంతయు విద్యావ్యాపంగముపై నున్నదా!.....చంద్రా! నీకు మనస్సొకటుందా?...ఉంటే, ఈ సమయంలో అక్కడి కలాపాయింది?

చంద్ర — మీ ప్రసంగము వినుటకు నాకేమో భయమగుచున్నది. మీవైఖరికూడా...

తార — బ్రేవ్. చంద్రా! నాచేత చెప్పించాలని దొంగజేవం వేకావే కాని, నీకు అర్థంకాని రహస్య మేమింది? చంద్రా! ఇక దాచను దాచలేను!

చ. అతితరమైన ప్రేమ, హృదయమ్మున నిన్ని దినాలనుండి యుద్ధతి జెలరేగె - నిద్రనక దాచితి చెంగున నిప్పువోలె! నా పతి వరదేశే మేగె, చిరివాంఛిత నత్పల సాధనంబుకై జలనము కూడ నేటికి, విచార మికేటికి మూలమందరా!

చంద్ర — తారదేవి!...

తార — ఏదీ! ఏదీ! మళ్ళీ ఒక్కసారి సుధామధుర స్వరంతో నాచేరు ఉచ్చరించు

చంద్ర — తారదేవి! ఈయనద్వర్తనము మీవంటి విద్యావతులకు అనుచితము.

తార — అయితే, చంద్రా! విద్యవున్నందుకు చేయదగినది వైరాగ్య స్వీకార మేనా?

చంద్ర — కాదు. న్యాయవిచారం - సాపథీతి - సంఘ నియమం -

తార — అంతేనా? ఇంకను కలవా?

చంద్ర — అనుష్ఠిక చింత - నరక భీతి! -

తార — అని! నరకభీతియ? నరకభీతి! చంద్రా! నరకమంటే ఏమిటో ఊహ మాత్రంగా నీకు తెలుసు - అనుభవ పూర్వకముగా నాకు తెలుసు!

చ. అరువది యేండ్ల వృద్ధునకు, నన్నియుజచ్చి నిరుష్ణ సీరసా వరణములో నిరాశల బ్రవాసము చేసెడు వాని కెండి యుర్వరబడు పండుటాకునకు, బ్రాధవయస్కు - శిరీషపుష్ప నుండదనుకుమార - యాలగుటె నారకనారక మోయి చంద్రుడా!

చంద్ర — హరిహరీ! యిట్టి యపచారవాక్యము లాలించుచుంటివి. తారాదేవి? మోహాతి లేకమున మీ వివేకము సంకుచిత మైనదే గాని—

చ. “ఏకల నరిత్రుండైన, మది వెంగలియైననక, గూరిపి యైనచుకా ద్రికరణ శుద్ధిగా మగఁడె దేవుఁడటంచు నిశ్చయించి, యొక డొకఁ డెటుమటి వాడయిన నెప్పుడు కోరగ సాధ్యి! యిట్లెరుంగక మది తప్పి తేని త్రిజగమ్ములు నిన్ను హసింప కుండునే?”

తార — చీటికిమాటికి భర్తయనీ, ప్రాతివ్రత్యమనీ ఉపస్థానించు చున్నావు. ఈలాటి ఉపన్యాసాలు ప్రపంచములో అనాదియింది వివక్షకుకూడే ఉన్నవి. కాని

చంద్రా !

చ. “మగని నతిక్రమించుటలు మానినికెన్ తగదంటి వొప్పితిన్;
దమఁడు మగండటన్న మది మక్కువ యెవ్వనియందో, కంటికిం
వగు నతఁడెవ్వఁడో యతఁడే! ఆతనిఁ గాదని యన్యు గూడినన్
తగ దిది కాముకీ జనుల భర్తము నీ వెరుంగవే !”

చంద్ర — తార ! ఇట్టి దాడునిపాప కార్యమనకు ఇంత సిద్ధి కముగా పాల్పడు
చున్నావు. అక్కటా ! లోకము నభ్యుపనియై సంకోచింపవా ?

తార — లోకమా ? నవ్వునా ? హహహ ! చంద్రా !

ఉ. లోకము నవ్వునంచు దనలో జనించిన ప్రేమ నాపగా
నేక మలాక్షీకై న దరమే ? పరిఘూర్ణ తరంగమాలిక
నీకముతోడ గట్టారని నించుగ బారు నఖండ వాహినీ
ధాకల నాపబూనిన, తటంబులు త్రైవి జగంబు ముంపన్ !

చంద్ర — తారదేవి ! జారకృత్యమువంటి భయంకరపాతకము చేసొందు లేదునుమా !

తార — చంద్రా ! జారత్వమనీ, పాదీత్యమనీ కాస్త్రాలలో వ్రాసిపెట్టిన చెప్పరే?
భగవంతుడా ? కాదు. మనుష్యులే మీ మగవాండ్రే —

చంద్ర — నామీద కోపము చొప్పున నీకు తలక్రిందుగ కనబడుచున్నది.
కాని, తారాదేవి ! —

క. “కోపము వలదిక — నీవీ
పాపమునకుఁ జొచ్చినన్ బ్రపంచమునం, దిం
నేహలలి మగని యొద్దన్
గావుర మొనరింపజాలు కాంతా ! వినుమా !

తార — చంద్రా ! ఈ నీతిప్రసంగాలు చాలించి నామనోరథాన్ని ఇకనైనా పొలించు.

చంద్ర — మానినీ ! పాపప్రవృత్తులను విచారిత్యాచర్యములచెప్పి నన్ను ఎట్లో బడంబరచు
టకు యత్నించు చున్నావు. అక్కడా !

చదివితి వెల్లశాస్త్రములు — సాధ్యవటంచు జగంబునందు నిం
తదనుక వేరుగొంటివి — వినాశబుద్ధి యిడేల కల్గెనొ
ముదితతో నీకు నేను ? మన పూర్వచరిత్రల నెందు నైననున్
మతతులు పుత్రులక గవయ జూచుట వింటిమే ? కంటిమే కటా !

తార — చంద్రా ! పూర్వచరిత్రలు నే నెరుంగనివి కావు. కాని, రీగను కదికితే
దొంకంతా కదులుతుంది. చెప్పనా — ?

నీ. "కన్న కూతురటంచు నెన్నక భారతీ
 తరుణి: కూడడే నీ పితామహుండు !
 మేనత్తయను మేరమీని రాధికతోడ
 నెనయుడే యచట నీ యనుగుబావ !
 వదినయంచు నెకింత వావిలేకయె జ్యేష్ఠ
 నెలతతో బొందడే నీ గురుండు !
 మునివత్నియగు నహల్యను బట్టడే నీదు
 సహపాటియగు పాకశాసనుండు !

ఇట్టి మీ వారి నడతలు కట్టిపెట్టి
 యమ్మ చెల్ల ! న్యాయోక్తుల నాడెదేల"
 రార ! నాతోడ నింగిలో రమ్మమేఘ
 యవనికల డాలి దోబూచు లాడుకోర !—

(అని చెయ్యి పట్టుకో బోతుంది. చంద్రుడు తప్పించుకుంటాడు)
 చంద్ర—(వణికిపోతూ) అమ్మా ! అమ్మా !

తార —(నవ్వుతూ గట్టిగా నోరుమూస్తుంది.)

చంద్ర ఈ కృత్యము నాకు ఆసాధ్యము

తార —(పకపకా నవ్వుతూ) చంద్రా ! జగన్మోహనా ! అక్షరాభ్యాస మైతే
 గాని ఏ విద్యా ఎవరికి సాధ్యంకాదు. రా ! ఇటురా ! భయపడకు ! నీవు
 శిష్యుడవు ! నేను ఉపాధ్యాయురాలిని ! కనుక కోరుతే ! ఇదిగో ! చెప్పి
 నట్లుచెయ్యి ? చేస్తావా ? చేస్తావా !

ఉ. తేయిటు నీదుచేయి ! ఇక తిన్నగ గన్నులు మూసికో ! ఉపా
 ధ్యాయుని మేను మేనునకు నానిచి నీ శ్రవణమ్ము లందు 'కో!
 కో!' యని పాడ నీమెయి గగుర్పుజనించెన? లేద? కలెనా.
 హాయి ? ఇకేల జాగు ! పదరా ! ప్రమదాజన రాజమోహనా !

(అంటూ చంద్రుణ్ణి లాక్కుపోతూ తార నిష్క్రమణం)

దృశ్యం - అయిదు

శుక్రమహర్షి యాశ్రమం వెలువల

నారదుడు పరుగెత్తుకుంటూ ప్రవేశం.

నార — అచార్య!... దానవగుహ త్రమా!... శుక్రమహర్షి!... మాట! మాట!
ఇటు! ఇటు! —

శుక్రుడు ప్రవేశం

శుక్ర — ఓహో! నారదుడా! బ్రహ్మర్షి! అభిరంధవములు.

నార — దానవర్షి! ధన్యవాదములు!

శుక్ర — ఎక్కడనుండి నీ రాక? విశేషములేమి, బ్రహ్మలోకమున నెల్లరకు
తేమమా? నారదా!

డి. కల్ల నిజము రెండు కలగావులగమ్ముగ గల్పి, పోరు సం
ధిల్లగ జేతువంచు జగతిన్ జనుపేకొక టబ్బియుంటచే
జెల్లని డబ్బుగా, యెవును చేతులు మారుచునుంచు నీవు, నా
వల్లన నేమి కావలసి వచ్చితో నేడు, వచింపు నారదా!

నార — శుక్రాచార్య! రాక్షస గురువైన నీవు బ్రహ్మర్షియైన నాకు ఈ యాశ్రమ
వశోక్తులాడకుండ క్ష్యాగతమిచ్చెదవని నేననుకొనలేదు. నేను కలహాకాశి
నని లోకము వాకొనుచున్న మాట నిజమే కాని, అచార్య!

గీ. కలహా కారణములు కొన్ని కలిగియుండ,
వాని నొకచోట సంధించు వంతునాది;
లేని కలహంబు సృష్టించు లేకీబుద్ధి
లేకమైనను నాయందు లేదు సుమ్మ! —

శుక్ర — నారదా? నీవు వచ్చిన కార్యమును చెలుపజెలివి?

నార — నేను తగవులమారినని తొలుకనే చెప్పితినికదా, ఇక నేమి తెలివిన నేమి
ప్రయోజనము? శుక్రాచార్య! కలలోనైన నీ వనుకొనిన యొకానొక
మహోత్తరావకాశము లభించినది. అవిషయ మెరింగింపవలెనని గంపె
దాళతో వచ్చితిని. కాని పుట్టెడు వగవుతో బోవుచుంటిని. అచార్య!
నెలపు!

శుక్ర — నీమది? నారదా! అగు! ... నాకు అవకాశమా? ... నేను కలలోనైన
అనుకొననిదా? ... ఎట్టిదా యవకాశమా? దేనికి సంబంధించినది? అది
అంతటిమహోత్తరమైనదా? నారదా! నీమాటలు నిక్కముగా నన్నురించు
చున్నవి.

నార — అచార్య! అది మహోత్తరావకాశ మనుట నిస్సంశయము. అట్టిది నీకు
మరల లభింప నోపదనుటగూడ నిశ్చయము.

శుక్ర — అది యెట్టిదో వినుటకు మిక్కిలి యుత్సహించు చున్నాను.

నార — అవకాశ మెట్టిదనగా-అచార్య ! కలదుగదా అనాడు కనువిబంపి నిన్ను నందించి నీ మృతసంజీవనిని తస్కరించిన యా దేవగురువు బృహస్పతి ?

శుక్ర — ఔను.

నార — అత డొనర్చిన యాదురాగతమునకు దగిన ప్రతిక్రియ నొనర్చు నవకాశము నేటికి నీకు లభించినది.

శుక్ర — నిజము గానా !... అట్టి యవకాశమున్నదా !... ఎట్టి పథవార్త నాలింప జేసితివి ? నారదా ! వివరించి చెప్పుము.

నార — కలదుగదా నుండకీ గగనతార, రతీ పరావతార, తార యను పేరుగల భార్య యొకరు బృహస్పతికి ?

శుక్ర — ఔను. ఈతపోవలో గురిగింజ తీగవలె ఆ వృద్ధునివద్ద ఆమె యున్నదనట జగద్విదితము.

నార — ఇక మరింత జగద్విదితము కానున్న విషయ మేమనగా, తారా బృహస్పతి వియోగము - తారా చంద్ర సంయోగము !

శుక్ర — తారా చంద్ర సంయోగమా ! ఎవడాచంద్రుడు ?... అత్రీ ఘ్రుకుడును బృహస్పతి ప్రియశిష్యుడును అగు చంద్రుడేనా ?

నార — ఔను.

శుక్ర — ఏమేమీ ! గురువునొద్దనే గాక గురువత్ని యొద్దకూడ కళ లభ్యమిందు నంతటి ప్రాడ యయ్యెనా ?

నార — అచార్య ! ఇన్నిమాటలేల ? సిద్ధివ్యధృష్టిని ప్రసరించి, ఆ బృహస్పత్యాశ్రమములో, అపర్ణ కుటీరములో అశయాగృహములో, ఆ తారాచంద్ర ఘట్టమున నొక్కసారి తిలికించిన సర్వము నీకే తెలియగలదు.

శుక్ర — నారదా ! బహుశ తపస్విధ్ధిచేత్రాప్తించిన పవిత్ర దివ్యదృష్టిని ఇట్టి అపవిత్ర దృశ్య సంకర్షణముకై వినియోగించుట అథమకార్యము కాని, నారదా

ఉ. తల్లియటన్న వాని, గురు తల్పగ పాతకమన్న భీతి, యే మొల్లక యెట్టులీపనికి నెప్పెదమయ్యెనొ చంద్రు ! వార ! యిల్లొల్లక గట్టుకొన్న పతిమొల్లక, శీలము కీర్తి పంగడం బొల్లక యెట్టు లీపనికి నెప్పె నభాగిని ! తార ! యక్కటా !

కానిమ్ము ! తార తేమైన నాకేమి ? నీవన్నట్లు నాశత్రువుపై బగసాధించుటకు నిక్కముగా నవకాశము లభించినది. నారదా ! ఇక చూడు మీ శుక్రని విక్రాంతి—ఆ బృహస్పతి యధోగతి !

నార — అచార్య ! ఏమిచేయ దలంచితివి ?

శుక్ర — నొందరయ్యే ? నీకే పరికించెదవు గాక ! సత్వరమే బృహస్పత్యాశ్రమమున కేగి కార్యకలాపము ప్రారంభింప నలసి యున్నది. నారదా ! ఇచ్చు యున్నచో నీవుకూడా నాతో రావచ్చును.

నార — కానిమ్మ, మీయిరువురు కలహ వినోదమును జూచుటకన్న ప్రస్తుతము నా కితకోద్యోగము కన్పించుటలేదు. మంచిది. ఆచార్యా! నీవు లోనికేగి ప్రయాణసిద్ధుడవు గమ్మ! నేనును గాల్యకరణియను లాచరించుకొని వచ్చెదను.

కుక్ర — అట్లే యగుగాక. (నిష్క్రమణం)

నార — అనందము! బ్రహ్మానందము! లక్ష్మీకళత్రా! భక్తజన వశంకరా!
ఈ చల్లనివేళ నిన్ను మనసార స్మరింతునుగాక!—

నారదుని గానం

(నిష్క్రమణం)

అంకం నాలుగు

దృశ్యం ఒకటి

బృహస్పతి ఆశ్రమంలోని శయ్యాగృహం వెలువల పడుగత్తుకుంటూ
కాంతా, లంబూ, జంబూ ప్రవేశం.

లంబూ — అమ్మా!... అమ్మా!... (చప్పట్లు)

జంబూ — భగవతీ!... భగవతీ! (చప్పట్లు)

కాంత — తారాదేవీ!... తారాదేవీ! (చప్పట్లు)

లంబూ — తలుపు! తలుపు!

జంబూ — తియ్యండి! తియ్యండి!

కాంత — తొందరగా తియ్యండి! తారాదేవీ!... సంగ తేమిటంటే, ఇంద్రలోకం నుంచి మీధర్తగారు తిరిగివస్తున్నారు. చంద్రాక్షివెంటనే బయటకు పంపి తియ్యండి! లేకపోతే ప్రమాదం. వినవడిందా నామాట?

లంబూ — అట్టే మూడురోజులనుంచి యిదేపరుస.

జంబూ — ఏంచేద్దాం? కాంతా! అదిగో విమానం వచ్చేస్తుంది. వీళ్లు మనకు కనపడడంలేకుండా వాళ్లకు వినబడడంలేదు. వ్యవహారం చూస్తే విషమించేటట్టే వుంది.

లంబూ — నున కెందుతురా ఈ ప్రయాస? జరిగే శృంగభంగ మేమిటో జరగనియో

జంబూ — నిజమే. స్నేహితులం మన యన్నాముగదా. మంచి చెడ్డా మనలో చెప్పి చెయ్యకూడదు? ఈ చంద్రుడికి ఇంత ధైర్యమా? ఇంత కావరమా? కాని — నాడు తప్పుకున్న గోతిలో నాణ్ణి పడవీయ్.

లంబూ — పడ్డాడురా గోతిలోనే పడ్డాడు.

కాంత — లంబూ? జంబూ!

లంబూ — మధ్య నీ హతావుడేమిటి?

జంబూ — తారకు చంద్రగ్రహణం అయిందనిన నీకు ఈర్ష్యగా వుందా?

లంబూ — నీపాలటికి రామకేతువుల్లాగా మే యున్నారే.

కాంత — మిత్రులారా! మనం ఏలానైనా తారా చంద్రుల్ని రక్షించాలి.

లంబూ — మనకేమి అవసరం? వాగ్ధిదూమాడు పగళ్ళూ మాడు రాత్రిళ్ళూ కన్నుమిన్నూ కనబడకుండా ప్రవర్తిస్తుంటే, కావలసిన ప్రాయశ్చిత్తం కానియ్యవలసిందే గాని మనం అడ్డుపడడ మెందుకు?

కాంత — అయ్యో! అయ్యో! అదిగో! విమానం దిగనే దిగింది.

జంబూ — కొంప గుళ్ళిలున కూలిందన్నమాటే

లంబూ — అరుగో గురువులవారు విమానంనుంచి దిగారు.

కాంత — మంచిది ఇక ఒక్కటే వుపాయం. గోడమూకైనాసరే, వాళ్ళ శయ్య గృహంలోకి వెళ్లి హెచ్చరిక చేస్తాను. (విష్కృ)మణం)

(బృహస్పతి ప్రవేశము)

లంబూ — } వందే భగవన్! (నమస్కారాలు)

జంబూ — } బృహ — సుఖే భవ! శిష్యులారా! అశ్రమములో నెల్లరును గుళలమా?

లంబూ — } చిత్తం చిత్తం.

జంబూ — } బృహ — అనందమా!

లంబూ అయితే. గురుదేవా! ఇంద్రలోకంలో యజ్ఞం జయప్రదంగా జరిగిందా?

బృహ — శిష్యులారా! యజ్ఞ మఖండ జయప్రదంగా నెరవేరినది.

కా. నాకాధీశుడకండ మోద భరితుండొనట్లు యజ్ఞంబు ను

శ్రీ కిల్వాణముగా వహించితి, కచీ సీమంతినిరల్ప మె

న్నొ కాన్కల్ దయచేసె తారకయి, యెన్నొ రత్న ముక్తావళుల్

నాకున్ దక్షిణ లిచ్చె నింద్రుడు, మహానందంబుతో వచ్చితిన్.—

జంబూ — గురుదేవా! మేము కూడా మహానందంతో మీరాక కోసమే ఎదుట చూస్తున్నాము.

బృహ — తాం క్షేమముగానున్నదా?

లంబూ — అఁ. చంద్రుడుకూడా కలసాగా వున్నాడు గురుదేవా?

బృహ — నేను లేనికొంత యెట్టిదియు లేకుండ మీ అధ్యయనము యథావిధిగ జరుగుచున్నదా!

లంబూ — ఓక్క అధ్యయనమే యేమిటి? గురుదేవా! మీరులేని లోపం లవశ్యమైనా కనబడనీయుతుండా మనచంద్రుడు అన్నివ్యవహారాలు మీకునులేనే చేసేస్తున్నాడు.

బృహ — మరదితని. శిష్యులారా! నా విమానధ్వని తారా శాంతా చంద్రులకు వినిపించి యుండెనుగదా? వారేల నాకెదురుగరారైరి? ఎక్కడనున్నాడు ఏమిచేయుచున్నాడు? రండు! వారినికలిసికొనుటకై హృదయ మారాటపడుచున్నది. రండు!

లంబూ — (తిగ్గరగా) అమ్మా! అమ్మా! గురువుగారు చచ్చారు మువ్వంకాయ కూరసంగతి తర్వాత ఆలోచిద్దరుగాని మందు కాళ్ళు కడుక్కోటానికి సిద్ధుతీసుకురాండి.

జంబూ — (తిగ్గరగా) చంద్రా! చంద్రా! గురువుగారు వచ్చారు. ఇక వారి పనులు వాడు చూచుకుంటారు గాని నీవు శవ్వపడకులే నాయనా!

బృహ — ఔరా! వీరిసంభాషణ నేడు అదొక వింతరీతిని హృదయస్పృంధన మొనరించుచున్నది. వీరిరువురు మాధప్రవృత్తి కలిగిన బాలురు. అయినను—

గీ. ఆట లాడెను పిల్లవాండ్రట్టె యొక్క
బెడ్డ వైచినవెంటనే వికల మగుచు
చిట్టి తరగల గంపించు చెరువువోలె
హృదయము కలంగ బారెడు. హేతువేము!

మగ్గుడూ నిమ్మ్రుముం)

దృశ్యం - రెండు

శయ్యాగృహంలో తారాచంద్రులు ప్రేమగానంతో ప్రవేశం.
ఇద్దరూ సంపూర్ణశృంగార వేషంతో ఉన్నారు. పాట పాడుతూ తార చంద్రుడికి గందంభాస్తుంది. లకుమడుపులు అందిస్తుంది. భూలదండలు వేస్తుంది. ఫలహారాలు అందిస్తుంది. చంద్రుడుకూడా నిశ్చయంగాను విలాసంగానూ ఆమెతో విహరిస్తున్నాడు.

డైలాగ్ పాట (11)

పాటవికర బయటనుంచి పెద్దచప్పుడు వినిపిస్తుంది. తారాచంద్రులు ఉలికిపాటుతో పాట ఆపిసి చప్పుడు వివశించిన వైపుకేసి చూస్తుంటారు.

తార — ఎక్కడిదా చప్పుడుకీ

చంద్ర — ఎవరో గోడదూకినట్లున్నారు !

“తారా ! చంద్రా ! ప్రమాదం !” “ప్రమాదం” అంటూ కాంత భీభత్స
జైభరితో ప్రవేశం.

తార — ఏమది ?

చంద్ర — ప్రమాద మెట్టిది ?

కాంత — బృహస్పతి భగవాన్లు—

చంద్ర — వచ్చారా ?

కాంత — ఇంద్రులొకంబు ఇప్పుడే విమానం దిగారు. సరాసరి ఈ గదిలోకే వస్తు
న్నారు.

చంద్ర — హతోస్మి ! హతో స్మి !—

తార — విమానభ్వని నాకు వివరడలేదే !

చంద్ర — నాకును వివరడలేదు !

కాంత — ఎలా వివరడుతుంది! ఈ ప్రపంచములో వుంటేగా మీరు ?

తెరలో బృహస్పతి “తారా ! తారా !”

చంద్ర — అదుగో! గురువులవారి కంఠస్వరం!... కాంతా ! ఏమి యుపాయము !

తెరలో బృహస్పతి “తారా ! తారా !”

కాంత — అదుగో! కుపానులాగే వచ్చిపడుతున్నారు! ఏమి ఉపాయము? అయ్యయ్యో
మీరు చూస్తే శృంగార వేషాలతో వున్నారు. గది చూద్దామో మువ్వభ
క్రీడారంగంగా విస్వప్రమవుతున్నది. ఎంత ప్రమాదం కచ్చింది !

తెరలో బృహస్పతి “తారా ! తారా !”

చంద్ర — తారా ! ఎంత చెప్పినను వివర వన్నీ ధురంత దారుణ కుపము లోనికి నీవే
వింపితివి. ఇది ఇటీయకునని తొలుతనుడియు నేననుమానించు చుంటిని.
మానినీ పతి ద్రోహపాతకమునకు నీకు, గురుద్రోహ పాతకమునకు నాకు,
ఈ లోకమునందే ఇప్పుడే శిక్షానుభవము కలుగనున్నది. అయ్యయ్యో !
శ్రీబుద్ధిప్రళయంతకమునియెరింగియు ఈవలయందు జిక్కుకొంటినిగదా!

కాంత — చంద్రా ! అపత్సమయంలో అబలను నిష్కారముడే వురువుని కంటే
అధమాధముడు లేడుగుమా ?

తెరలో బృహస్పతి ! “తారా ! తారా !”

తార — కానిమ్మ ! కాంతా ! ఒకతప్పు చెయ్యనే చేశాను. దానినికప్పిపుచ్చి మరో
తప్పు ఎందుకు చెయ్యాలి ? కానిమ్మ-వారిని రానిమ్మ ? ఎట్టి దారుణశిక్ష
విధించినా సరే, నిజమే చెబుతా—

చంద్ర — అయ్యయ్యో ! తారా! నీవు నిజము చెప్పినయెడల నాగతి యేమగునో
జూపించితివా ?

తెరలో బృహస్పతి “తారా ! తారా!”

కాంత — అమ్మా!... నాకు ఒక ఉపాయము స్ఫురించింది... చంద్రా! నీవు పురుషుడవు. కాబట్టి నీజీవితానికి ఏమాదియూ కలగదు అమ్మా ! నీవు సంసారశ్రీవి. నీపేరుప్రతిష్ఠలు కాపాడుకొని నీసంసారాన్ని నిలువబెట్టుకోవడమే ముఖ్యకర్తవ్యం చంద్రా! నీవు ఇక్కడనేవుండు. అమ్మా! మీరు ఈ స్నానాలగదిలోనికి వెంటనే బోయి లోపల గొల్లెంపేసుకొని ఈ శృంగారవేషం తీసివేసి యధాప్రకారంగా నారచీర కట్టుకొండి! ఇంకలో గురువుల వారిని అమాటా ఈమాటా చెబుతూ ఇక్కడనే ఆపేస్తా ! ఇదే ఇప్పటి కుపాయం ! రండి ! రండి ! (అంటూ తారను బలవంతంగా స్నానాలగదిలోనికి నెట్టివేస్తుంది.)

తెరలో బృహస్పతి “తారా ! తారా!”

కాంత — ఎవరు మీరు ? పేరేమిటి ? ఎందుకు వచ్చారు ?

తెరలో బృహస్పతి “నేను బృహస్పతిని ! కలుపుతియ్!”

కాంత — మీరా ? ! వస్తున్నా భగవన్ ! వస్తున్నా !

చంద్ర — కాంతా! నీకు నమస్కారము నన్నుకూడా ఎక్కడైనా దాచివెయ్!

కాంత — ఇలాటి వికిరపందలను ప్రేమించే అడవాన్ని ముక్కా చెవులూ కొయ్యాలి (అంటూ నిష్క్రమణం)

మర్నీ వెంటనే బృహస్పతియు కాంతయు ప్రవేశం

బృహ — ఓహో ! నాప్రియశిష్యుడా!... చంద్రా!... సౌఖ్యమా ?

చంద్ర — చిత్తము భగవన్ ?

బృహ — చంద్రా! నీ వేషముచూడ పెండ్లికొడుకువలె కన్పించు చున్నావు. కాని నీముఖవైఖరి చూడ కడుంగడు వెలవెలబారి యున్నది. విషయమేమి?... ఉండు... ఈ కుటీరమునందు ఎన్నడును లేని సుగంధపరిమళములు నేడు గుబుల్కొని యున్నవేల?... ఔరా!... ఈ అగరుధూపములు ! ఈ దీపకరండములు ! ఈ తాంబూలములు ! పూలదండలు! ఫలహారములు !... ఏమది !... ఇది తొలింటి నాయాశ్రమకుటీరమా?... లేక బుద్ధిజాడ్యమున నేటిది పెళ్ళినాటికయ్యెందు అడుగిడితివా?... చంద్రా! తార యెక్కడ

కాంత — తారాదేవి స్నానాల గదిలో వున్నాడు. భగవన్ ! మీరు వచ్చారనే అనందంతో స్నానం తొందరతొందరగా ముగించుకొని వస్తున్నాను.

బృహ — అటులనా?... కాని ... కాంతా ! నా నిరుపేద కుటీరము నేడింతటి యపూర్వ శృంగార భంగిమలతో విలసిల్లు చుండుటకు హేతువేమో చెప్పడమా ?

కాంత — (చెక్కి నవ్వు వపుతూ) ఇంకమాత్రం గ్రహించుకోలేరా భగవన్ ?

బృహ — వృద్ధులకు బుద్ధిమాంద్యము సహజమని నీవెరుంగవా కాంతా !... ఆమర్మ మెట్టిదో నీవే విప్పి చెప్ప దగుదువు.

కాంత — మర్నం ఏమంది భగవన్ ? ఈగదిని... ఆమ్మగారు... ఇవ్వార్ ... ఇలా... ఎందుకు అలంకరించారంటే... మిఠానమే !...

బృహ నాకోటకా ?... ఈదినమున నేను వచ్చెదనని అమె దివ్యదృష్టితో తెలుంగ గలిగినా ?

కాంత — కాదు. విన్నరాత్రి ఆమెకుస్వప్నంలో కనపడి చెప్పారట !

బృహ — ఏమని ?

కాంత — ఇవ్వార్ తప్పకుండా వస్తానని, అంచేత ఎంతో ఉత్సాహంతో ఈ అలంకారాలు చేసి స్వాతివర్షంకోసం ముత్తెత్తుచిప్పలాగా 'మిఠానం' ఎదురుచూస్తున్నారట. భగవన్ ! భర్త రాకంటే పతివ్రతా మతల్లులకు మహోత్సవసమయం ఏమంటుంది ?

బృహ — వాచాలిసీ ! ఇక నీ గడుసుదనపు మాటలు చాలించి నిజము చెప్పము ఈ గదితోపాటు ఈ చంద్రుడుకూడా సింగారించుకొని యుండుటకు. హేతువేమి ? ఈ రెంటికీని పరస్పర సంబంధములేదా ? నిజముచెప్పము.

కాంత — (హాసం)

బృహ — నోరుకట్టుపడెనా ? మంచిది. ఈ పెండ్లికొడుకే ఈ కథావిధాన మెంత గిండుగాక చంద్రా ! నీవైన నిజము చెప్పెదవా ?

చంద్ర — నాకేమి తెలియదు.

బృహ — నీ యొడలినిగల దున్నులు బ్రహ్మచారికి యోగ్యములో, పెండ్లికొడుకు వలె యోగ్యములో అదికూడ తెలియని అపస్మారక చిత్తావస్థయందుంటివా ?

చంద్ర — నాకేమియు తెలియదు.

బృహ — ఓరీ కపటి ! సత్వరమే నిజము చెప్పము లేకున్న ఈ బ్రహ్మరి సహజము తప్పక కడముట్టగలదు ! ఊఁ చెప్పెదవా ? లేదా ? లేనియెడల—

తారగళాలున ప్రవేశము. వేషమార్పుకోకుండా వెనకటిశృంగార వేషం తోనే వచ్చింది.

తార — (ప్రవేశిస్తూనే) ... అగండి !

బృహ — తారయా ? !... తారా ! నీవుకూడ సంపూర్ణ శృంగార వేషధారిణివై ధర్మనమిచ్చితివి ! స్నానములగడిచింది ఇట్టి శృంగారనాయకీ వేషధారణము వెలువడుట, వింతలకువంత !... తారా ! నీవైన నిజముచెప్పెదవా ?

తార — (తలవంచుకుంటుంది)

బృహ తారా ! దేవర్షి కాంతవు. ఆసత్య మాడుట కంటే అధమాధమ దోషము లేదు నుమా. నిజము చెప్పము, చెప్పెదవా ?

తార — చెప్పెదను.

బృహ — చెప్పము.

తార — చెప్పెదను. నిజమే చెప్పెదను. మహర్షీ ! ... నేను మీయెడల వాదన
మైన అపరాధం చేశాను...

బృహ — నాయెడలనా ? !..... ఎట్టిదా అపరాధము ?

తార — మీరు సహింపజాలని ఒక భయంకర అపరాధం !

బృహ — ఎట్టిదది ?

కాంత — నేను చెప్పా అసలనిజం, భగవన్ ! అమ్మగారు ఏ అపరాధమూ చెయ్యి
లేదు. అపరాధం చేసింది నేను ! అంటే ఈగదిలో నేను ఈచంద్రుడూ.

తార — అగు ! కాంతా ? నన్ను రక్షించడానికై నాకప్పు నీ నెత్తిపై పెట్టుకుంటు
న్నావు. నీ సఖిత్వానికి సహస్ర భవ్యవాదాలు ! కాని మహర్షీ ! తప్పు
చేసింది కాంతకాదు—నేను !

బృహ — శివశివ ! తారా ! ఇది నిక్కమా ? పరిహాసమా !

తార — పరిహాసంకాదు. నేను చంద్రునితో కలసి మీశయ్యను కలుపితంచేశాను.
చెయ్యకుండా ఉండాలని విశ్వప్రయత్నం చేశాను. కాని, విధి బలవత్తర
మైంది. నాచేత అపని చేయించింది. ఇందులో చంద్రునివల్ల రవ్యంతైన
తప్పులేదు. తప్పంతా నాది ! ... కాని, తరితిమస్తే ఈ తప్పు కొంతమీది
కూడాను.

బృహ — ఏమంటివి ? తప్పు నాదియో ? కులటా !...

తార — ఔను ! మహర్షీ ! తామసం విడిచిపెట్టి ఒక్కొక్క ప్రకాంతంగా యోచిం
చండి !

అ. వె. ఆటలు మగలు యందు నన్యోన్య మున్నచో

దప్పు లేల గలుగు ధరణి యందు ?

భర్త చెడిన యెడల భార్యదే లోపము !

భార్య చెడిన యెడల భర్త తప్పు !

బృహ — కండకావరమున కానివని యెనరించియు లజ్జలేనమైన లేక తప్పంతయు
నామీదికి త్రోయచుంటినా ? చంద్రా ! నాతార ఈ అపరాధ నారక
కూపమున బడుటకల్ల నీవే మూలకారణము. ఓరీ !

చ. గొవ్వొను కూర్మితోడ కొడుకు బలె నిన్ను బదారు వర్షములే

బెనిచితి, పెదజేసితిని, విద్రేలు నేర్పితిగాని, యక్కటా !

ఘన విషదంష్ట్రీకా భయద కాటభుజంగిని పాల బెంచుటే

యని దలపోయ లేదు. కలనైనగటా ! అది యెట్టి మాధ్యమో ?

తార — మీయసమర్థ కొపమును చంద్రుడిమీద ఎంతమాత్రంచూపకద్దు. మహర్షీ !
నేను కావకానికి కచ్చి యిరుక్తయేండ్లు గడచిపోయినవి. ఇంతటి దీర్ఘ
కాలం నా జీవితం ఎలా గడిచిపోయిందో, మీరు నాతో ఏవిధంగా
వర్తించాలో కొంచెమైనా యోచించారా ?

నీ. తీర్థయాత్రలటంచు తిరుగుట కొన్నాళ్ళు
 జన్మంబు లంచును కొన్ని నాళ్ళు
 గురుకులవాసపు గోష్ఠితో గొన్నాళ్ళు
 పున్నమమాసంచు గొన్నాళ్ళు
 వ్రతములు పూజలు క్రతువులు కొన్నాళ్ళు
 ఘోరతపస్సుల గొన్నాళ్ళు
 జపములు కొన్నాళ్ళు శ్రాద్ధముల్ కొన్నాళ్ళు
 క్రూరనిష్ఠలతోడ గొన్నాళ్ళు
 గాగ, నా ప్రాయశ్చిత్త సీకరణి నేగె
 ఎన్నడును నీదు కాగిలి యెరుగునైతి!
 నీదు లేనట్టిలతిక, యేతీరు బ్రతుక
 జాలునో యూహ సేయుమా సంయమిందా!

బృహ — ఓసీ! పరమపవిత్రమైన దేవర్షి కులమున జనించుటచే మాకు జపతపోవిష్టా
 నియమమ్ములే ప్రధానములుకాని, పామరులకువలె నిరంతర వ్యసనపారీజిత
 యోగ్యమనునా? వాచావినీ!.....

ఉ. నీమము లేక, యధ్యయనవిష్టలు లేక, వశుప్రవృత్తితో
 తామసులై మెలంగుచు, నదా వ్యసనాంబుధి మున్గితేలు నా
 కాముక కాముకీజనుల కైవడి, సన్మును లెల్లవేళ బెం
 డ్లాముల గొగలించుకొని లాలసతక జరియించుటోవృత్తే?

తార — మహర్షీ! మీకు ఏలాలసత్వమా లేకపోతే వయస్సుంతా చెల్లిపోయి అడువ
 దేళ్ళ వృద్ధాప్యంలో జీవితసంభ్యాసమయంలో పడవారేళ్ళ యువతని ఎందుకు
 గొంతు కోశారు! లోకాచారం కాబట్టి వివాహ మాడారా! భార్య
 అంటే ఒక ప్రతిమ అడుకున్నారా? మీకు మీజపాలమీద పున్న
 రక్తిలో ఆసక్తిలో వెయ్యోవంతైనా మీ భార్యమీద ఎన్నడైనా కనబరి
 చారా? ఈ భార్యకు, జీవనాశంధం అనసరంలేదా? దీనికి మృదయం
 లేదా? మహర్షీ! మీరు మాశ్చర్యానికి ఒక పీటలాగా, మీరు పండ్లు
 తోడుకోడానికి ఒక దంతకాష్టంలాగా, మీరు తోడగడానికి ఒక పాద
 రక్షలాగా, మీపూజలకు వ్రతాలకు విష్టలకు నియమాలకు కావలసిక
 సామాన్యలన్నీ సక్రమంగా సకాలానికి అందించే ఒక నిర్జీవయంత్రలాగా
 నన్ను ఇన్నేర్చుచూశారు. అప్పటికీ, నేను అదర్శకాంతన కాబట్టి,
 నాజాతి రక్తంలో సహనం త్యాగం నిగ్రహం జీర్ణిమియున్నవి కాబట్టి ఇంత
 దీర్ఘకాలం నహించుకున్నాను. కాని సహనం కడచుట్టి ఒకచెడుచూహూ
 ర్తంలో ఆపరాధం చేశాను. స్వర్గమో వరకమో, సంఘ విరుద్ధమో సంఘ
 సహజమో, నావయస్సునకు సహజమైన అనందానుభవాన్ని ఈచంద్రునివల్ల

పొందాను. చాలు ! ఇక ఈ జీవితంమీద నాకు వాంఛలేదు. రండి ! మీ యిచ్చనన్నినట్లు ఇక దండంచండి. కత్తెరబోనులోపెట్టి కండతుండెములుగా కోయించండి ? కాలుసేతులుకట్టి కాకఘూక సునక శృగాలములకు వేయించండి ? లేక ప్రళయకీలకీలికా సదృశులైన మీ కాపాగ్నిచ్చటలచే భస్మం చేయించండి !

బృహ—తారా !... ఈ యిర్వదేండ్లంనుండియు నీవు పొందిన చిత్రావేదస ఇపుడిప్పుడు నాకు అర్థమవుచున్నది. కాని, ఒకరికే నీవు నీవట్టుందుమా ! ముందు ఈ పాతకి వ్యవహారమును పరిష్కరింపవలసి యున్నది. ఓరీ చంద్రా ! కపట నటన బ్రహ్మచారి ! తారమనన్న వ్యసనమహాకూపమున బడుటకు హేతు వొకటి యుండిన సుండవచ్చు గాక ! విద్యార్థివై బ్రహ్మచర్యనిష్ఠ యందుండి నీవొనర్చిన యీజగదేక దారుణగురుద్రోహమునకు హేతు వేమిరా ? ఓరీ గొమాళి వ్యాఘ్రమా ?

కా. ఔరా ! యెంతటి ద్రోహబుద్ధివిర చంద్రా ! మర్కట ! పాతకీ ! లేరే లోకమునందు యావ్వనులు ! నీలీలన్ మదోన్మత్తులై దారాత్వంబున గురుకాంతా బొందినారే ! దురాచారునిన్నిక బూదినేతు చటులాఘ్న ఘోర కాపాగ్నికేన్.

అంటూ మంత్రోదకాలు చంద్రుడిమీద చల్లబోతాడు.

‘అఁ అఁ అగండి ! అగండి !’ అని తార అరుస్తూవుంటింది.

అదేసమయములో పరుగెత్తుకుంటూ జంబూ లంబూ ప్రవేశిస్తారు.

లంబూ—భగవన్ ! భగవన్ ! రాక్షస గురువరుడును మీకు అజన్మనిరోధియు నగు శుక్రమహర్షులవారు వస్తున్నారు.

జంబూ—అయినతోపాటు ఆ జగదాలచీలి నారదుడుకూడా వస్తున్నాడు

బృహ—ఓరీ ! ఇది నాకుటుకకలహము. దీనితో ఏమిత్తనకుగాని ఏనారదునకుగాని ఏ యికర అధమాధమానకు గాని ఎట్టి ప్రసక్తియును లేదు. తెలిసినా ! కాంతా ! లంబోదరా ! జంబుకేళ్ళరా ! మీకును అంతే ! మీరునుగ్గురు కూడా నా సన్నిధినుండి ఇప్పుడే ఈక్షణమే తొలగిపొండు లేదేని కోవ ఘోరితుడైయున్న ఈదేవర్షి వాక్కుపై నీవుడు వెలువడు నొక్కొక్క పలుకు ఒక్కొక్క మహామారణాస్త్రమువలె మిమ్ము కబలింప గలదు. పొండు ! పొండు ! పోయి ఆ వచ్చిడి యేకాక్షితోనూ. ఆ యపశకున పక్షితోనూ తమతమ జీవితములపై ఆక కలదేని ఈశ్రోధానిష్ఠమునిసింహము సన్నిధికి రావలదని చెప్పడు. పొండు ఊఁ.

కాంత

లంబూ

జంబూ

దిత్తం. చిత్తం.

(మగ్గుమా నిమ్మరమునం)

బృహ — ఓరీ చంద్రా ! నీమహాపాతక జీవితకథకు స్వస్తి చెప్పనున్న నావలంకరాయణు కలిగినది. కాని. నానాత్కనందు పవిత్రత నిల్చియుండునంత కాలము నీ వెక్కడికి పోగలవు ? ఓరీ గురుద్రోహీ! నిల! నిల! (అంటూ మంత్రోదకములు పట్టుకుంటాడు.)

తార — అగండి! మహాస్త్రీ! చంద్రుణ్ణి శపించినంత మాత్రంచేత ఫలమేమి ? నేను మళ్ళీ మీకు స్వీకారయోగ్య నవుతానా ? అతణ్ణికాదు—నన్ను శపించండి !

చంద్ర — కాదు ! భగవన్ ! తప్పకయు నాది! నన్నే శిక్షించండి ! నేను తమ యొద్దకు విద్యార్థిని వచ్చితిని. కాని విద్యార్థి కనుజీతమగు రీతిని వర్తించి విద్యార్థిప్రపంచమున కెల్ల కావ్యతకళంకమును ఘటించితిని. గుహాత్మనా!

ఉ. వ్యర్థపు మాటలాడుచు, నపాత్రుల చెల్విని సంచరించి, ప్రే మార్థములందు ముని, పరమార్థపు విద్యల విస్మరించు విద్యార్థులు వ్యర్థజీవనులు, దండువులు: సంయమినాథ ! ఇంక విద్యార్థిగణము లెల్లట కుదాహరణముగ నన్ను జంపి, లోకార్థము బ్రహ్మచర్య మహిమాధికతన్ బ్రకటింపు మొజ్జరో !

(అంటూ బృహస్పతి నుండు మోకరిస్తాడు)

అప్పుడు “అని చంద్రా అని బృహస్పతీ !” అంటూ

శుక్ర నారదులు ప్రవేశము

నార — బృహస్పతీ ! అత్రిఅనూయల గౌరవమైన దలంపక ఈ పసికూనను నీకోపాగ్ని కావలసి గావించనెంచితివా ? ఔరా ! ఎంత కఠినదవు ?

శుక్ర — చేవగుడూ ! భార్యయొడ మమకారము నింకను విడచాలక ఆమెను క్షమించి ఈ కుట్రనానిని మాత్రము శిక్షింప బూనుకొంటివా ? నీవిద్యకు దగిన ధర్మాధర్మ నిర్ణయ మిదియేనా ? ఓయీ చంద్రా ! ఈముడుసలి నిన్ను శపింప సాచునీంచునేని ప్రళయప్రచండమగు నా ప్రతికాపముచే నీతని తత్వక విరోధించెదమ గాన నిర్భీతి నుండెదవు గాక.

తార — రాక్షసుగదూ ! చేవగుడువు నీభిభీషికలకు బెదురు సంతటి భీరుడుకాదు నుమా.

బృహ — ఓయీ ! ఆహ్వానింపకయే వచ్చిన ఆనవసరపు తీర్పులలాడా ! నాయనుజ్ఞ లేనిచే ఈకుటీరమునం దడుగిడిన మీసాచాసము విక సహింపజాలను. సత్య రమే వచ్చినత్రోవను పొందు

శుక్ర — ఇది యింకను నీ కుటీరమని భ్రాంతి పడుచుంటివా ? గీష్పతీ ! ఇది యిప్పుడు పవిత్రము న్యాశ్రమము కాదు—జారిణి విలాస మందిరము—స్వైరిణి సృత్య రంగము—విటవిటి దుర్గంధ పంకపంకిల గుహాగహవము !

తార — శుక్రమహాస్త్రీ ! అనవసరపు కంఠకోవయేల ? నీవు వచ్చిన పనిని రెండు మాటలతో ముచ్చటగా ముగించి చెప్పము.

శుక్ర — ఓయీ ! బృహస్పతీ ! కలటా ప్రాణవతీ !

ఉ. తార సుధాంసుతో గలసి తప్పవనించిన ఘోరవార్త యీ
ధారుణి మారుమ్రాగె, ఋషితల్లజు లేడుగు గూడి నిన్ బహి
ష్కరము సేయ నిర్ణయమునల్పి నురేంద్రునిసన్నిధిన్ సభన్
దీరువ నున్నవా రికను నీపతనంబు ధృవంబు గీవ్వలీ!—

తార — మహర్షీ! మీకు ఇంతటి యపకీర్తిఘటించి మీ ప్రకాంత జీవనాన్ని ధ్వంసం
చేసిన ఈమహాపాతకురాలిపై ఇక లవలేకమీనా జాలి తలవరద్దు నేను ఈ
కథ యిక వినలేను. ఈ దృశ్యం ఇక చూడలేను. నన్ను శపించి ఈపాపిష్ఠి
తగువునుండి సత్వరమే విముక్తి ననుగ్రహించండి !

బృహ — నారీ! ఒక్కొక్క యోషిక పట్టినయెడల ఎల్లరకును విముక్తి కాగలదు.
మునుముందు ఈ శృణానపు గ్రద్దలను బరామర్శించెద గాక. అటులైన
శుక్రా! నారదా! నాకు కులబహిష్కారమా?

తార — ఔను. వెలి! వెలి!

శుక్ర — వెలి!

బృహ — యిందుకు సప్తర్షుల నిర్ణయమా? ఇంద్రుని అధ్యక్షతయా? దీని లోక
సభయా? నాయంతిగొడనపై లోకమున కింతటి యాస క్రిగలిగితా?
తారయొనర్చిన శృత్యమానకు మహర్షులు జేరతలు జేవులు ఇంతగా తల్ల
డిల్లుచున్నారా! ఓయీ ఈ వార్త నాకరింగించుటకుమీరైన ఏల నిగ్గొ
లేక పోయెను? బుద్ధి సన్నగిల్లిన ఓ పెద్దలారా!

సీ. గాతమపత్నితో గలసిన యింద్రదాద

ముని పూజసేయమే పుణ్యులార!

వరుసకు గూతురొ వాణిని గూడిన

బ్రహ్మ దేవుడు కాడె ప్రాజ్ఞులార?

నప్తర్షి నతులనతో సంగమించిన మహే

శ్వరుని బూజింపమే సరసులారా?

జారనమాట్టు మురారికి గుడికట్టి

భజసలు సేయమే భక్తులార?

నీతియట! ధర్మమట! నాకు నేర్పెదరట!

కాటికిన్ గాళ్లు సాచిన ఖలుడనయ్య,

గోమలిన్ గట్టుకొని గొంతుగోసినాడ!

తప్పు నాయది గాని యీ తరుణి దానె?

నుద్దు లేటికి? పొండయా పెద్దలారా!

ఓయీ! బైచిత్త మెరుంగని యవిశేషముకని యెవ్వడైన నేను ఇంద్రుని సన్నిధికి తగవుకై బోలినదియు, జూరజేయైన భాత్యను మరల నాయంటికి చెచ్చుకొనుటకై యత్నించితి ననియు, నాదిగాగల పుక్కిటిపురాణమును గల్పించిన గల్పించుగాక. నాయంటికి నేనే కర్తవ్య. నా తార యొనర్చిన యపరాధమునకు నేనే పరిష్కర్తను. తారాచంద్రులారా! పడుచుదనపు మదోన్మాదమున నొడలెరుంగ జువనరించిన మీ దుడుకురినమ్మ నిక్కముగా క్షమించదగినది కాని, ఇది లోకమా ! లోక మనగా విపరీత సీతి దాహముతో నాల్గులు నాచి గోడ్రించుచున్న భయంకర వ్యాధ్రుడు ! నీవి యాకలి నుపశమింప జేయుటకై మీరు రువుర నిష్పణే బలి యొసంగుచున్నాడ. ఓసీ తారా ! ఓరీ చంద్రా !

గీ. వాక్కుపై నాకు సత్యంబు వలుకునేని,
మంత్రములు నాకు వశములై మసలునేని,
చంద్ర ! మసియయి చేరుమా చంద్రునందు !
తార ! భస్మమై కలిసిపో తార లందు !

(బ్రహ్మసూతి మంత్రోదకములు చల్లగా, మంటలు బయలుదేరతయ)

అమంటల్లో తారాచంద్రులు భస్మమైపోతారు.)

ఓయీ కుత్రా ! ఓరీ నారద ! తారాచంద్రుల సేవిధముగా క్షింపి నందుకై మీకనులు చల్లబడి యుండవచ్చు. స్వప్రపంచమును సంకృప్తి పడియుండవచ్చు. కాని ఈ దుష్టునకుమాత్రము తృప్తిలేదు. ఏలయన ఈ దురంతమున కెల్ల మూలకారణము నా లాలసత్వము—నాక్రూర కిరాత కత్వము ! కాటికి కాక్కుసాచియు బెండ్లాడ నాశించు నోవృద్ధులారా ! నారోదనము నాలింపుడు !

సీ. లేవలేకుండియు నావలె వసుచుల

బెండ్లాడునట్టి పాపిష్టులార !

ఆ భార్య వెలిచవి నాసింప గొంప ము

నినయట్లు ఘోషించ ననదలార !

వయసును బంధింప బగ్గములుండునే ?

ప్రకృతిని అరికట్ట బ్రహ్మవశమే ?

తప్పు నాయదియైన తారను దండించి

లోకమ్ముకొరకు నే లోభపడితి !

వృద్ధునై పెరిగియుండి, చూచితిని గొంతు
 కోసినట్టి పాతక మును నలుపుచోద,
 కానలక జొచ్చితిని తనతన తపము
 నేయువాడ ! ప్రసించును రోయువాడ !
 తగదు ! వృద్ధవివాహము తగదు ! తగదు !

(నిష్క్రమణం)

శుక్ర — నారదా ! నీకును నామీదగూడ చిహ్నమి శృంగభంగ మైనది నుమా.
 అయిన నేమిటి బృహస్పతి నేడు మునుగా సకలవిద్యా వాచస్పతివలె
 భాషించినాడు. అతడు నీకు భూమి శత్రువే యగుగాక—అతని సద్వర్త
 నము నన్ను ముగ్ధునిగా మించినది. తేజనదూ ! నీకు నా హృదయపూర్వక
 ప్రణామము. బృహస్పతి ! నీకీర్తిచిరంజీవియై నీవర్తనము సకలలోకాదర్య
 ప్రాయమై విలసిల్లుగాక.

నారద — తథాస్తు ! తథాస్తు ! తథాస్తు.

మంగళ గీతం (14)

తారాశాంకరం సంపూర్ణం

తారాశక్తి పాటలు

అనుబంధము 1

కోరన్ — నుఖముగా పోయి రావోయీ !
చంద్రా ! పోయి రావోయీ ?

అనమాయ — మాతా పిల్ల పుడి రంజిల్ల
నకలాగనుములు సాంగముగా,
చదివి రావోయీ ! చంద్రా !
చదివి రావోయీ !

అత్రి — గురువే తండ్రి, గురునతి మాతా
అనయము వారల
అనుగులు కొలిచి
తలతో నాటుకనలె చరియించి
పెద్దవాడవై వేరు నహించి
వేగ రావోయీ ! చంద్రా !
వేగ రావోయీ !

చంద్రుడు — తల్లి దండ్రులారా ! మీ
తనయుడనై నే జననము నెంచి
కానిపనులకై కాల దువ్వదునే
తీర్చుకొందు ననుగన్న ఋణమును
దీవనలిడి యిక బనువరే

అనుబంధము 2

భవానీ ! దయగనవే జననీ !...
సరస మృదువాణీ ! సురవరసుత !
పాపని హితశ్వాణీ ! భవానీ !...
మా పడకులకు నీ పదసేవ
యొకటెగా భవసాగర నావ
అది మహామాత ! హైమావతీ !

సారహీన సంసార తరణి !...
 జీవతతికి జీవన మీవే
 అగతికులకు భద్రాగతి నీవే
 పూజ గైకొవే కామారీ !
 మోహినీ ! గిరిజా ! వరపాణి !...
 పాహిజననీ ! ప్రపూత చరణి !
 జయతు జననీ ! జనౌప కరణి !
 జయ జయ ఈశానీ ! జయతు మే
 జన్మ జన్మ దుఃఖైః నివారీ !...

అనుబంధము ౩

రావోయి రావోయి !
 రావోయి చంద్రా !...
 చిమ్మచీకటులెల్ల చెదరి విడబాసె
 తారా మనోవీధి చంద్రికలు గాసె..
 నిర్మలానందమున నీవు నేను గూడి
 నేలాల నింగిలో మేఘాల తెరచాటు
 ఆటలే యాడుచు పాటలే పాడుచు
 హాయిగా దోబూచు లాడుకొందామా
 రావోయి రావోయి...

అనుబంధము 4

చంద్ర — తగదు పో నీకిది శాంతా !
 తగవాడగ దగునా ! నాతో
 తగవాడగ దగునా
 సఖి వీవనుచు సరసను జేర
 మోసము నేయుట న్యాయమా !
 శాంత — హా ! చాలురా ! సరసము లేల
 ఈ లీలా !

- చంద్ర — జాణతనము మాను మాను
 శాంత — జాణపు నీవె చతురుడ నీవె
 చంద్ర — నాదు లేడిని గైకొన లేదా
 ఎటు దాచితివో తెలువగ రాదా
 శాంత — ఇంతలేసి కనులుండగ లేదా
 ఎందు గలదో యెరుగ లేదా

అనుబంధము 5

- శాంత — భ్రమరీ !
 వ్రాలిన పూవుపై వ్రాల వదియేమే ?
 ఆనిన పూవుల ఆన వదియేమే !
 చంద్ర — వేనవేలు పూలు కలుగ
 భ్రమరి కేమి లోపమా !
 శాంత — ఇంత నీతి రహితమా
 ఇంత హీనమా
 చంద్ర — ప్రేమ కేమి రీతి
 ప్రేమ కేమి భీతి
 ప్రేమ కేమి నీతి
 ప్రేమ కేమి జాతి

అనుబంధము 6

- శాంత — భ్రమరీ !
 వ్రాలిన పూవుపై వ్రాల వదియేమే
 ఆనిన పూవుల ఆన వదియేమే !
 ప్రేమలేని యీ జీవనమే !
 చంద్ర — ప్రేమయే జీవన లీల
 శాంత — పూవు చెవిలో భ్రమరి చేరి
 పలుకు పలుకుకే—
 చంద్ర — ప్రేమ !

కాంత } — ప్రేమయెగా జీవనము
చంద్ర } — ప్రేమయెగా భావనము.

అనుబంధము 7

కాంత — మేత తెచ్చాను తినండోయ్ !

నా కోడెల్లారా ! మేత తెచ్చాను తినండోయ్ !

తినండి గడ్డి ! తినండి మేత !

మీలాటి కోడెలుంటే

ఆనందం ! ఆనందం !

ఆనందం ! బ్రహ్మానందం !

చల్ ! చల్ ! చల్ !

లంబు } — బండి లాగలేము నీకు
జంబు } — దండ మహ్మూ !

బాధ పెట్టకుండ మమ్ము

విడు మమ్మా !

కాంత — ఓహో చాబు ! చల్ ! చల్ ! చల్ !

లంబు } — అయ్యయ్యయ్యో !
జంబు } — అమ్మమ్మమ్మ !

అన్నన్నన్నన్నన్నన్నా

అనుబంధము 8

కృతార్థ నైతికి హే దేవా ! —

తావక అనాథు దర్శనమున....

తరించెగా ఆశ్రమము

మానూములు ఫలియించెనుగా

సురేశ్వరా ! —

అనుబంధము ౧

అనంద సమయము జేసె
నాథుని తోడ నాకము హాస
పోయెదగా ఈవేళి

మానసవీధి భేదము మీరె !
మోదము మీరె !

అనుబంధము ౨

బృహ — సెలవు నెనగి వేగ బయలుపడి !

కోరన్ — రయంబుగా

సుఖంబుగా

శుభంబుగా

బృహ — అతిధి సేవ సేయుమా
ఆర్తజనుల నరయుమా
దయా ధర్మ నిరతివై
నదా చరింపుమా

అనుబంధము ౩

తార — జీవన మిదేగదా స్థురదా !...

అహా ! అహాహా ! హాహాహా

అఅఅఅఅహాహా !

తీరె నాదు కోరిక

ధన్య నైతినిగా ఈనెల

అహాహా ! అహాహా !

చంద్ర — ప్రేమ లలిత ప్రాప్తిని

మోదమాయె నామది...

తార —రార నాప్రణయసఖా !
రార నా మోహనా !

అనుబంధము 12

జయ జయ మహేశ్వరీ !
భవానీ ! భవభయ నివారిణి !
మాతా !
శ్రీరాజరాజేశ్వరీ
సమాజ పోషిణి మాతా !

